

בס"ד הַדָּף מוֹקֵדֶשׁ לְרִפּוּאֵת הָאֲחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק איזיק בן מיכל.

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:51

©

עֵרַב שַׁבַּת ל' שֶׁבַע תַּשְׁע"ד (31.1.14)

(הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

(moshe45@bezeqint.net ל שֶׁלַח הוֹדְעָה ל)

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"דַּבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם"

עַל הַכְּתוּב כָּאֵן פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל בְּלִשׁוֹן קוֹדֶשׁ: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – לִי לְשָׁמַיִם. וְצָרִיכִים אָנּוּ לְהַבִּין מָהִי כּוֹנֵת רַש"י, בְּאוֹמְרוֹ "לִי לְשָׁמַיִם"?

נִקְדָּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אֲבֵנֵי אֶזְל", הָאוֹמֵר, שְׁכַאֲשֶׁר אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מִקְדָּשׁ אֶת מַעֲשָׂיו **תְּגַשְׁמִיִּים** הַיּוֹם–יּוֹמִיִּים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּבֵיתוֹ, הִנֵּה עַל–יָדֵי זֶה הוּא גוֹרֵם לְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה בְּמַעֲוֹנוֹ. וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁכַאֲשֶׁר הָאָדָם מִקְדָּשׁ אֶת עֲצָמוֹ וְכָל מַעֲשָׂיו הֵם לְשֵׁם שָׁמַיִם, עַל–יָדֵי זֶה מֵתְגַבְּרֶת הַקְּדוּשָׁה וְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. שְׁכֵן, קְדוּשַׁת הַמִּקְדָּשׁ תְּלוּיָהּ בְּקְדוּשָׁה הַשְּׂרוּיָה בְּבֵתֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שְׁכָתוֹב: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", אֵל תִּקְרָא "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" אֵלָּא "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם". שָׂרַק כֶּף, עַל–יָדֵי שֶׁהָאָדָם מִקְדָּשׁ אֶת מַעֲשָׂיו, הַשְּׁכִינָה שׁוֹכְנַת בְּמַעֲוֹנוֹ. וְרַק אִזּוֹ יִכּוֹל לְהִתְקַיֵּם "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" – שֶׁהַשְּׁכִינָה שְׂרוּיָה בְּתוֹכוֹ (=בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ).

בְּדַרְךָ זֶה פֶּרֶשׁ בְּעַל הַ"שִּׁפְתַּת אֲמַת" זצ"ל אֶת הַפְּסוּק בְּתִהִילִים (קִלְבִּי, ג'–ד'): "אִם אָבִא בְּאֵהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עַרְשִׁי יִצְוְעֵי אִם אֲתֵן שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תְנוּמָה עַד אֲמַצָּא מְקוֹם לָהּ מִשְׁפָּנוֹת לְאֲבִיר יַעֲקֹב". שְׁכֵן, דוֹד הַמֶּלֶךְ בְּקִשׁ לְמַצוֹא מְקוֹם לָהּ בְּתוֹךְ כָּל הַפְּעוּלוֹת הַנְּזַכְרוֹת – בְּ"אָבִא בְּאֵהֶל בֵּיתִי", בְּ"אֶעֱלֶה עַל עַרְשִׁי יִצְוְעֵי", וּבְ"אֲתֵן שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תְנוּמָה" – שְׁבִכָּל הַמַּעֲשִׂים הַלְלוֹ שְׁבַמַּעֲוֹנוֹ שִׁיְהִיו טְהוּרִים וְלִשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדִי שִׁיְהִי מְקוֹם לְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה, וּמִמִּילָא יִהְיֶה זֶה בְּבַחֲנֵינָת הַקָּמַת מִקְדָּשׁ לָהּ.

וּכְפִי שְׁכָבֵר לְמַדְנֹו, וְכִךְ נִפְסָק לְהַלְכָה בְּשִׁלְחַן עָרוֹךְ (אוֹרֵחַ חַיִּים, סִימָן רֵל"א): בְּכָל מָה שִׁיְהִנֶּה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה – לֹא יִכּוֹן לְהִנְאֻתוֹ, אֵלָּא לְעַבּוּדַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, כְּדַכְתִּיב (מִשְׁלִי ג', ו'): "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ". וְאִמְרוּ חֲכָמִים: "כָּל מַעֲשִׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם" (אָבוֹת ב', יב') – שְׁאִפִּילוֹ דְּבָרִים שֶׁל רְשׁוּת, כְּגוֹן: הָאֲכִילָה, הַשְּׁתִיָּה, הַהֲלִיכָה, הַיְשִׁיבָה, הַקִּימָה וְהַשִּׁיחָה, וְכָל צְרִכֵי גּוֹפֶךָ יִהְיוּ כָּלֶם לְעַבּוּדַת בּוֹרְאֶךָ. וְאִפִּילוֹ הִיָּה צְמָא וְרַעֵב – יִתְכַּנֵּן שִׁיאֲכַל וְיִשְׁתֶּה כְּפִי חֵיווֹתוֹ, כְּדִי לְעַבּוֹד אֶת בּוֹרְאוֹ.

וְזֶה מָה שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל, בְּלִשׁוֹן קוֹדֶשׁ: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – לִי לְשָׁמַיִם. כְּלוֹמֵר, כְּאֲשֶׁר כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הָאָדָם הֵם "לִי לְשָׁמַיִם" – לְשֵׁם שָׁמַיִם – זֹכָה הָאָדָם לְ"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" (רֵאשִׁי/סוֹפֵי תִיבוֹת "לְשָׁמַיִם") – זֹכָה הוּא לְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה בְּמַעֲוֹנוֹ, וּמִמִּילָא גַם לְהִשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

"וַעֲשִׂיתָ מְנַרְתָּ זֶהָב טְהוֹר... וַעֲשִׂיתָ אֶת נִרְתִּיָּה שְׁבַעָה וְהַעֲלֶה אֶת נִרְתִּיָּה וְהָאִיר עַל עֶבֶר פְּנִיָּה"

עַל הַכְּתוּב בְּפֶרֶשְׁתָּנוּ, "וַעֲשִׂיתָ אֶת נִרְתִּיָּה (שֶׁל הַמְּנוֹרָה) שְׁבַעָה, וְהַעֲלֶה אֶת נִרְתִּיָּה, וְהָאִיר (ו) עַל עֶבֶר פְּנִיָּה", מִפֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל: "וְהָאִיר (ו) עַל עֶבֶר פְּנִיָּה" – עֲשֵׂה (אֶת) פִּי שֵׁשֶׁת הַנְּרוֹת שְׁבָרָאשִׁי הַקָּנִים... מְסוּבִים (=מוֹפְנִים) כְּלָפֵי (הַנֵּר) הָאֲמֻצְעִי, כְּדִי שִׁיְהִיו הַנְּרוֹת... מְאִירִים אֵל עֶבֶר פְּנִיָּה... אֵל צֶד פְּנֵי הַקְּנָה הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא גּוֹף הַמְּנוֹרָה".

מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵי רַש"י הַקְּדוֹשׁ, שֶׁשֶּׁשֶׁה קָנֵי הַמְּנוֹרָה (שֶׁלֶשֶׁת הַקָּנִים מִצֶּד יְמִין, וְשֶׁלֶשֶׁת הַקָּנִים מִצֶּד שְׂמָאל) צָרִיכִים לְהָאִיר אֵל מוֹל הַקְּנָה הַמְּרָכְזִי/הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא גּוֹף הַמְּנוֹרָה. (כְּפִי שֶׁגַם כְּתוּב בְּפֶרֶשֶׁת "בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנְּרוֹת, אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת...". דְּהִינּוּ, שֵׁשֶׁת הַנְּרוֹת צָרִיכִים לְהָאִיר "אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה", שֶׁהוּא הַקְּנָה הַמְּרָכְזִי, שְׁנִמְצָא בִּינֵיהֶם – וּבִיחַד "יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת").

וְצָרִיכִים אָנּוּ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה – מִדּוּעַ מִצְוָה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁכָּל שֵׁשֶׁת הַנְּרוֹת יִהְיוּ מְסוּבִים (=מוֹפְנִים) לְמְרָכְזוֹ, כְּדִי לְהָאִיר אֶת הַנֵּר הָאֲמֻצְעִי?

הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "שֵׁם מְשֻׁמְאֵל" (פֶּר' בַּהֲעוֹלֹתְךָ קַפְח) מְבַאֵר עֲנִיָּן זֶה, בְּשֵׁם אָבִיו הַגַּה"ק בְּעַל "אֲבֵנֵי נְזוֹר", וְכִךְ הוּא כּוֹתֵב: כִּידוּעַ, שְׁלִשֶׁת יְמֵי הַשְּׁבוּעַ ד' ה' ו' יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים שְׁפַע קְדוּשָׁה מִהַשַּׁבָּת הַמְּמַשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה. וְכִךְ גַּם

שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים **א' ב' ג'**, שְׁאַחֲרֵי אוֹתָהּ הַשַּׁבָּת, יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים אֶת שְׁפַע קְדוּשַׁתָּם מִמֶּנָּה. (ד' ה' ו' **ש' א' ב' ג'**)
מְקוּר הַדָּבָר הוּא מְדַבְּרֵי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (פסחים קו'), שְׁאַפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת הַבְּדֵלָה אַחַר שַׁבָּת, עַד יוֹם שְׁלִישִׁי, וְעַד
בְּכָלֵל. וּמְפֹרֵשׁ בְּגִמְרָא, שֶׁהַטַּעַם לְכַף הוּא כִּי יָמִים **א' ב' ג'** נִקְרָאִים יָמִים שְׁלֹא אַחַר הַשַּׁבָּת, וְהֵם שְׂיָכִים לַשַּׁבָּת
שְׁעָבְרָה. וְאֵילּוּ הַיָּמִים ד' ה' ו' נִקְרָאִים יָמִים שֶׁל אוֹתָהּ הַשַּׁבָּת, הַמְּשֻׁמָּשֵׁת וּבִבְרָאָה.
וְזֶהוּ שֶׁתִּקַּן הָאֲרִיזוֹל בְּפִיּוֹט לַשַּׁבָּת: "יְמִינָא וּשְׂמַאלָא וּבִינְיָהוּ כְּלָה" (=יְמִין וּשְׂמַאל וּבִינְיָהֶם כְּלָה). דְּהֵינּוּ, שַׁבָּת קֹדֶשׁ
הִיא בְּבַחֲיַנְתָּ כְּלָה, שְׁעוֹמְדַת בְּמִרְכָּז שֶׁל שְׁבַע יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וּשְׂאָר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל סוֹבְבִים אוֹתָהּ מִיְמִין וּמִשְׂמַאל:
שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים ד' ה' ו' עוֹמְדִים מִיְמִין שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּדִי לְקַבֵּל וּלְיַנּוֹק מִמֶּנָּה שְׁפַע רַב טוֹב. וְאֵילּוּ שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים **א'**
ב' ג' עוֹמְדִים מִשְׂמַאלָה – אִף הֵם כְּדִי לְקַבֵּל וּלְיַנּוֹק מִמֶּנָּה אֶת הַשְּׁפַע שְׁלָה. הָרִי לָנוּ, שְׂיָמוֹת הַחֹל עִם שַׁבָּת קֹדֶשׁ
הֵם בְּבַחֲיַנְתָּ: "יְמִינָא וּשְׂמַאלָא וּבִינְיָהוּ כְּלָה" (ד' ה' ו' **ש' א' ב' ג'**).

וּמַעֲתָה מְבוֹאֵר מַה שְׁצִוָּה הַקַּב"ה, שְׁכַל שֵׁשֶׁת קִנְיֵי הַמְּנוּרָה, שְׁלֹשָׁה קִנְיֵים מְצַד יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה קִנְיֵים מְצַד שְׂמַאל,
צְרִיכִים לְהָאִיר אֶל מוֹל הַקְּנֵה הַמְּרַכְזִי/הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא גּוֹף הַמְּנוּרָה. שְׁכֵן, הַנֶּר הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא גּוֹף הַמְּנוּרָה רוֹמֵז
עַל **שַׁבָּת** קֹדֶשׁ, שְׁעוֹמְדַת בְּמִרְכָּז הַשָּׁבוּעַ, וּשְׁלֹשֶׁת הַקְּנֵים שְׂיוּצָאִים מִגּוֹף הַמְּנוּרָה מְצַד יְמִין הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים
ד' ה' ו' (שְׁעוֹמְדִים מִיְמִין הַשַּׁבָּת), וּשְׁלֹשֶׁת הַקְּנֵים שְׂיוּצָאִים מִגּוֹף הַמְּנוּרָה מְצַד שְׂמַאל הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים **א'**
ב' ג', שְׁעוֹמְדִים מְצַד שְׂמַאל שֶׁל הַשַּׁבָּת (ד' ה' ו' **ש' א' ב' ג'**). נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מְכַל זֶה, שְׁעֲבוּדַת הַדְּלָקַת הַמְּנוּרָה
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הִיְתָה לְקִשָׁר וּלְחֶבֶר אֶת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עִם שַׁבָּת קֹדֶשׁ, כְּדִי שְׂיוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְיַנּוֹק וּלְקַבֵּל שְׁפַע רַב
טוֹב מִהַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא מְקוּר הַבְּרָכָה. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתָם"

מְסוּפָר עַל שַׁד"ר (=שְׁלוּחָא דְרַבְבִּין) אַחַד, שֶׁהִגִּיעַ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ בְּלָדוֹ לְצוּרְךָ גִּיּוֹס תְּרוּמוֹת לְטוֹבַת הַיִּשִּׁיבָה
שְׁבִירָאשָׁה כְּהֵן. בְּתַחֲלִילָה הִפְנוּ אוֹתוֹ לְתוֹרְמִים הַיְדוּעִים, אוֹלָם הַסְּכּוּם שֶׁהַצְּלִיחַ לְגִיס הָיָה רְחוּק מִמָּה שֶׁהָיָה צְרִיךְ
לְיִשִּׁיבָה. לְפִיכֵךְ שָׂאֵל אֶת עַסְקָנֵי הַמְּקוּם, הָאֵם יֵשׁ עוֹד אֲנָשִׁים בְּעַלֵּי מְמוֹן שְׁנִיתָן לְהַתְרִימָם לְמַעַן הַיִּשִּׁיבָה. "כֵּן" –
עָנוּ לוֹ – "יֵשְׁנוּ יְהוּדֵי אַחַד, אָמִיד עַד מָאֵד. אִךְ כְּגִדֵּל עוֹשְׂרוֹ, כִּף גִּדֵּל קִמְצָנוֹתוֹ. בְּמִקְרָה הַטוֹב הוּא יִתֵּן לָךְ
פְּרוּטוֹת מוֹעֲטוֹת, וְגַם זֹאת, לְאַחַר שֶׁהוּא יוֹצִיא לָךְ אֶת הַנְּשֻׁמָּה". בְּקֶשׁ הָרַב בְּכָל זֹאת לְהִגִּיעַ אֶל אוֹתוֹ עֲשִׂיר, אוֹלֵי
יִתְמָזֵל מְזוּלָה וְיִצְלִיחַ לְדַבֵּר אֶל לְבוֹ.

כְּאֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל אוֹתוֹ עֲשִׂיר, רָאָה שְׂאִין שׁוּם הַגְּזֻמָּה בְּדַבְּרִים שֶׁשָּׁמַע עָלָיו. הֶעֱשִׂיר לֹא אָבָה לְשִׁמּוֹעַ מִהָרַב, וְהָיָה
צְרִיךְ לְשַׁכְּנֵעוֹ וּלְדַבֵּר אֶל לְבוֹ, עַד שֶׁהָרַב מָמַשׁ הִתְחַנֵּן לְעֲשִׂיר שִׁיפְרִישׁ מְעַט מִמְמוֹנוֹ הָרַב.
לְפַתֵּעַ אָמַר הֶעֱשִׂיר לְרַב: "יֵשׁ לִי חֵידָה, וְאֵם הָרַב יָדַע לַעֲנוֹת, אוֹת הִיא כִּי רָאוּי אֵתָה לְתְרוּמָה! אֲבָל אִם כְּבוֹדוֹ לֹא
יָדַע לַעֲנוֹת, לֹא אֵתָן מְאוּמָה, כִּיּוֹן שְׁכַכְךָ אֵתָה מְגַלָּה שְׂאִינְךָ רָאוּי לְהִיּוֹת רֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה. שְׁהִרִי, אַחַד כְּמוֹךָ, רֹאשׁ
הַיִּשִּׁיבָה, לוֹמֵד יוֹמָם וְלַיְלָה, וְצְרִיךְ אֵתָה לְדַעַת בְּקִיאוֹת בְּתוֹרָה...". לֹא נוֹתְרָה לְרַב בְּרִירָה, וּלְפִיכֵךְ הַסְּכִים לְתַנְּאֵי
שֶׁל הֶעֱשִׂיר.

הַיִּשִּׁיר הֶעֱשִׂיר מְבִטּוֹ לְכִיּוּן הָרַב, וּשְׂאֵל אוֹתוֹ, כְּשַׁבָּת צְחוּק שֶׁל נְצַחוֹן עַל שְׁפַתָּיו: "אִיזוֹ מְלָה בְּתוֹרָה יֵשׁ בָּהּ אֲרַבַּע
פְּעָמִים קִמְץ בְּזֶה אַחַר זֶה?". לְתַדְהֵמְתוֹ עָנָה לוֹ הָרַב מִיָּד: "בְּסִפְרֵי דְבָרִים (יד', יז') – הִרְחַמָּה".
נִדְהָם הֶעֱשִׂיר, וְלִמְגִינַת לְבוֹ נֶאֱלָץ לְתַת תְּרוּמָה לְרַב. אִךְ כְּהִרְגָלוֹ נָתַן לוֹ בְּקִמְצָנוֹת רַבָּה כְּמָה פְּרוּטוֹת אַחְדוֹת. וְלֹא
רַק זֹאת, אֲלָא שְׁבַקֵּשׁ הוּא מִהָרַב לְשִׁמּוֹר עַל הַחֵידָה שֶׁשָּׂאֵל לְעַצְמוֹ, וְלֹא לְגִלּוֹתָהּ בְּרַבִּים. שְׁכֵן, רַק כִּף הוּא מְצַלִּיחַ
לְהִיפְטוֹר מְכַל הַמַּתְדַּפְּקִים עַל דְּלַתוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה.

מִשְׂרָאָה הָרַב בְּמֵי הַמְּדוּבָר, פָּנָה אֶל הֶעֱשִׂיר הַקְּמֻצָן, וְאָמַר לוֹ: "הִיּוֹת וּכְבוֹדוֹ חַד לִי חֵידָה, אִף אֲנִי אֲחוּד לָךְ חֵידָה.
אָמַר לִי, מַהִי הַמְּלָה שְׁמוּפִיעָה בְּתוֹרָה, וּבָהּ אֲרַבַּע פְּעָמִים פֶּתַח בְּזֶה אַחַר זֶה? כְּמוֹכֵן שְׂאוֹתוֹ עֲשִׂיר קִמְצָן לֹא יָדַע
לַעֲנוֹת עַל הַשְּׂאֵלָה. אֲזִי פָּנָה אֵלָיו הָרַב וְאָמַר לוֹ: "דַּע לָךְ, כִּי דָבָר זֶה מוֹפִיעַ בְּפִרְשַׁת "בְּחֻקְתִּי" בְּקִלְלוֹת (וַיִּקְרָא כו',
טו') – 'זֹאת הַקְּדַחַת'. וְאוֹלָם, גַּם אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ, שְׁגַם אֵתָה תְּשִׁמּוֹר זֹאת לְעַצְמְךָ...".

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִילוֹן!

בס"ד הַדָּף מוֹקְדָשׁ לְרִפּוּאֵת הָאָחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 16:41

©

עֵרַב שֶׁבֶת ל' שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד (31.1.14)

יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 17:51

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"דַּבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" (על פי "אֹרֶה שֶׁל תּוֹרָה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

עַל הַפְּתוּב כָּאֵן פֶּרֶשׁ רִש"י זצ"ל בְּלִשׁוֹן קוֹדְשׁוֹ: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – לִי לְשָׁמַיִם. וְצָרִיכִים אָנּוּ לְהַבִּין אֵת כּוֹנֵת רִש"י "לִי לְשָׁמַיִם" – לְאִיזָה שֵׁם מִתְכוּן רִש"י?

יִתְכַן לְבָאֵר אֵת כּוֹנֵת רִש"י עַל-פִּי הַמְּבֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל ב"לְקוּטֵי תּוֹרָה" (ישעיהו לב, יז), כִּי בַעֲת נְתִינַת הַצְּדָקָה לְעַנִּי, צָרִיךְ לִיחַד אֵת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם ה' יִתְבָּרַךְ (=יְהוָה) כִּךְ: צוּרַת הַמַּטְבַּע הַעֲגוּלָה (שְׁנוֹתָנִים לְעַנִּי) הִיא כְּנֶגֶד הָאוֹת י' שֶׁל שֵׁם ה' (=יְהוָה). ה' (=חֲמִשׁ) הַאֲצַבְעוֹת שֶׁל הַנּוֹתֵן הֵן כְּנֶגֶד ה' רִאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַקַּב"ה (=יְהוָה). הַזְּרוּעַ הַפְּשׁוּטָה שֶׁל הַנּוֹתֵן הִיא כְּנֶגֶד הָאוֹת ו' (=יְהוָה), ו-ה' (=חֲמִשׁ) הַאֲצַבְעוֹת שֶׁל הַמְּקַבֵּל (=הַעֲנִי) הֵן כְּנֶגֶד ה-ה' הַשְּׁנִיָּה שֶׁל שֵׁם ה' (=יְהוָה). וְהָרִי קִבְּלָנוּ אֵת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם ה' (=יְהוָה), שֶׁצָּרִיךְ לִיחַד וּלְכוּן בְּהֵן בַּעֲת נְתִינַת הַצְּדָקָה. וְזֶהוּ מָה שֶׁפְּתוּב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ", וּפֶרֶשׁ כְּאֹמֵר רִש"י: "לִי – לְשָׁמַיִם". כְּלוּמָר, בְּשַׁעַת נְתִינַת הַצְּדָקָה צָרִיךְ לְכוּן לְשֵׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה – עַל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת (=יְהוָה).

וְעַל-כֵּךְ, אֹמֵר הַחִיד"א, רוּמֵז הַפְּתוּב בְּמִשְׁלֵי (כב, ב'): "עֲשִׂיר וָרֶשֶׁת נִפְגְּשׁוּ עֲשֵׂה כָּלֶם יְהוָה". כְּלוּמָר, הַקַּב"ה מְסוּבָב כִּךְ שֶׁהָעֲשִׂיר וְהָרֶשֶׁת יִפְגְּשׁוּ, כְּדִי שֶׁהָעֲשִׂיר יִתֵּן צְדָקָה לְעַנִּי, וְכִךְ יִיחַד אֵת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם ה', וְזֶהוּ "עֲשֵׂה כָּלֶם יְהוָה" – עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַצְּדָקָה מִיחֻדִּים שְׁנִיִּים אֵת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ – יְהוָה.

כְּדִי לְבָאֵר עֲנִיָן זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּיִם הַקְּדָמָה נִפְלְאָה מֵהַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוּשׁ זִיע"א, עַל הַפְּתוּב בְּמִצְוֹת צְדָקָה (דְּבָרִים טו, ח'): "כִּי פִתַּח תִּפְתַּח אֵת יָדְךָ לֹ", וּפֶרֶשׁ הַבַּעַשׁ"ט, שְׂרָאוּי לְאָדָם לְהַקְפִּיד לְפִשׁוּט אֵת יָדוֹ וְלִתֵּת צְדָקָה עוֹד לְפָנָי שֶׁהָעַנִּי מִבְּקֵשׁ זֹאת מִמֶּנּוּ. שְׁכֵן, רַק אִזּוֹ יֵשׁ יַחֲוֹד שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם יְהוָה כְּסֻדְרָן בְּצִירוּף יִשְׂרָאֵל – הַחֵל מֵהַפְּרוּטָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הָאוֹת י' שֶׁל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵלָה ב-ה' אֲצַבְעוֹתָיו שֶׁל הָעַנִּי, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הָאוֹת ה' הַשְּׁנִיָּה שֶׁל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ – וְאִזּוֹ הַצִּירוּף שֶׁל הַשֵּׁם יְהוָה הוּא כְּסֻדְרוֹ, וְהוּא שֵׁם שֶׁל חֲסֵד וְרַחֲמִים. אוּלָם אִם אֵינן הָאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, אֲלֵא רַק לְאַחַר שֶׁהָעַנִּי פּוֹשֵׁט אֵת יָדוֹ וּמִבְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ הַצִּירוּף שֶׁל שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינּוֹ כְּסֻדְרוֹ, אֲלֵא הַפּוּךְ חֵס וְחִלְיָה (הוֹהִי).

וּכְשֶׁהַצִּירוּף שֶׁל שֵׁם ה', בְּרוּךְ הוּא, אֵינּוֹ יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא הַפּוּךְ – זֶהוּ צִירוּף שֶׁל מִדַּת הַדִּין. נִמְצָא מִזֶּה שְׂאָדָם הַמְּחַכֶּה שֶׁהָעַנִּי יִפְשׁוּט אֵת יָדוֹ כְּדִי לְקַבֵּל צְדָקָה, מְעוֹרֵר עַל עֲצֻמוֹ חִלְיָה אֵת מִדַּת הַדִּין וְלֹא אֵת מִדַּת הַרַחֲמִים. וְלָכוֹן, יִקְפִּיד מְאֹד אִישׁ יִשְׂרָאֵל לִתֵּת צְדָקָה לְעַנִּים, לְפָנָי שֶׁהָעַנִּי פּוֹשֵׁט אֵת יָדוֹ לְבַקְשָׁה.

וּכְמוֹ שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁמוֹ בְּסִפֵּר "מִבְּשֵׁר טוֹב" (פְּרִשְׁת רֵאָה): "כִּי פִתַּח תִּפְתַּח אֵת יָדְךָ לֹ... שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַבַּעַשׁ"ט זֹלָה" הַפִּירוּשׁ הַפְּסוּק (תְּהִלִּים יז, טו'): 'אֲנִי בְּצִדְקָה אֶחְזָה פְּנִיךָ' – דְּהֵינּוּ, כְּשֶׁהָאָדָם נוֹתֵן פְּרוּטָה לְעַנִּי, אִזּוֹ הוּא עוֹשֶׂה יַחֲוֹד, וְהַפְּרוּטָה הִיא י', וְחֲמִשׁ אֲצַבְעוֹת הַנּוֹתֵן הָרִי ה', וּפְשִׁיטת יָדוֹ שֶׁל הַנּוֹתֵן הָרִי ו', וּבְנוֹתָנוּ לְחֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל הָעַנִּי הָרִי ה' אַחֲרוּנָה (הָרִי קִבְּלָנוּ אֵת שְׁמוֹ בְּיוֹשֵׁר – יְהוָה)... וְעַל-יְדֵי כֵךְ גּוֹרֵם לְהַמְשַׁכַּת הַרַחֲמִים, כִּי כְּסֻדְרָן הוּא רַחֲמִים גְּמוּרִים. וְכֵל זֶה הוּא כְּשֶׁהַנּוֹתֵן מִתְחִיל בְּנְתִינַת הַצְּדָקָה טָרַם הַפְּשִׁטת יָד הָעַנִּי... (אוּלָם) כְּשֶׁהָעַנִּי מִתְחִיל בְּפִשְׁטת יָדוֹ לְבַקֵּשׁ (צְדָקָה), אִזּוֹ אֵינן הַשֵּׁם כְּסֻדְרָן.

וְזֶהוּ (שְׁרוּמֵז דוּד הַמֶּלֶךְ) 'אֲנִי בְּצִדְקָה' – כְּשֶׁמִּמֶּנִּי הִתְחַלַּת בְּהַצְדָּק (=בְּמִצְוֹת הַצְּדָקָה) – אִזּוֹ 'אֶחְזָה פְּנִיךָ' – ...אֲנִי גּוֹרֵם יַחֲוֹד ד' אֶתְנוּן (=אוֹתִיּוֹת) כְּסֻדְרָן, וְהוּא 'פְּנִיךָ' (שְׁזָהוּ) רַחֲמִים... וְזֶהוּ 'כִּי פִתַּח תִּפְתַּח אֵת יָדְךָ לֹ' – דְּהֵינּוּ, שְׂאֵתָה תִפְתַּח בְּיָדְךָ לֹ... לְיָד הָעַנִּי... וְאִזּוֹ יִהְיֶה הַשֵּׁם כְּסֻדְרוֹ...".

אִךְ לְפִי הָאֹמֵר לְעֵיל, נִשְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלָה: אָדָם שְׂאֵכֵן נוֹהֵג תְּמִיד לְהַקְדִּים לְפִשׁוּט אֵת יָדוֹ לִתֵּת צְדָקָה לְעַנִּים, כְּדִי לִיחַד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם ה' יִתְבָּרַךְ כְּסֻדְרָן, מָה עֲלָיו לַעֲשׂוֹת אִם הַקְּדָיִם הָעַנִּי וּפְשֵׁט אֵת יָדוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ צְדָקָה? הָרִי אִם יִתֵּן לְעַנִּי צְדָקָה, יִגְרוֹם לְצִירוּף שֵׁם "יְהוָה" שְׂלֵא בְּיוֹשֵׁר, וְיַעֲוֹרֵר עַל עֲצֻמוֹ, חֵס וְחִלְיָה, אֵת מִדַּת הַדִּין. וְאִם לֹא יִתֵּן צְדָקָה לְעַנִּי, הָרִי הוּא מְבַטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים טו, י'): "נִתּוֹן תִּתֵּן

לו ולא ירע לבבך בתתך לו". ופרש שם רש"י זצ"ל: "נתון תתן לו - אפילו מאה פעמים".
ונראה לבאר ענין זה על-פי דברי רש"י על-פי הכתוב (בראשית יח, טז): "ויקמו משם האנשים וישקפו על פני
סדם". ופרש שם רש"י: "כל השקפה שבמקרא (היא) **לרעה**, חוץ מ'השקפה ממעון קדש' (דברים כו, טז), **שגדול**
כח מתנות עניים, שהופך מידת **הרוגז לרחמים**".

נמצא, לפי דברי רש"י, שאפילו אם הקדים העני לפשוט את ידו לבקש **צדקה**, צריך האדם לקים את מצות
הצדקה ולתת לו. וזאת, למרות שאז מתקבל יחוד שם ה' יתברך **שלו כסדרו**. אולם, כיון ש**גדול** כח מתנות
לעניים, שהופך את מידת **הרוגז** למידת **הרחמים**, צריך לתת לעני, ועל-ידי מצות **הצדקה** יתהפך הצרוף של **דין**
לרחמים. ועל-כך רמז הכתוב בתורה: "**נתון תתן לו** ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה'
אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך". הנה, מדקדק הכתוב לומר "**נתון תתן לו**", דהינו **שתי נתינות** - אחת
"**נתון**" שאתה מקדים לתת **צדקה** לעני לפני שהוא מבקש. ושניה, "**תתן**", אפילו שהקדים העני לפשוט את ידו
גם כן "**תתן לו**".

וממשיך הכתוב "ולא ירע לבבך בתתך לו" - כלומר, שלא ירע לבבך לתת **צדקה כשהקדים העני לפשוט את**
ידו, בחושבך שעל-ידי זה יתהוו צירוף שם הוי"ה **שלא כסדרו**, שהוא מידת **הדין**. "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה'
אלהיך בכל מעשך" - סגולת **הצדקה** היא להפוך את מידת **הדין לרחמים** "בכל מעשך ובכל משלח ידך". בכל
האופנים שתשלח ידך לתת **צדקה לעני**, בין אם תקדים לשלוח את ידך לתת **צדקה לעני**. שאז, בודאי יברכה
ה', מכיון שהצרוף של שם הוי"ה (=ה.ו.ה) **כסדרו**, ובין אם תשלח ידך לתת **צדקה**, רק לאחר שהעני הקדים
לפשוט את ידו לבקש **צדקה**, שאז כמו שאמרנו, הצירוף של שם הוי"ה הוא לא **כסדרו**, והוא שם מידת **הדין**.
והנה, למרות כל זאת, "יברכה ה'", כי גדול כח המתנות לעניים כיון שהופך הוא את מידת **הרוגז לרחמים**.
"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה ח)

על הכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אומר המדרש: בשעה שאמר הקב"ה לישראל "ועשו לי מקדש", שאני
משרה שכנתי ביניכם. אמרו מלאכי השרת לפני ה': ריבוננו של עולם, הרי "ארץ ישראל נתת להם, (וגם) **תורה** נתת
להם?". (כלומר, לא די מה שנתת להם? ומדוע צריכים ישראל לקבל גם את **התורה**?
אמר להם ה': "הרי נתתי להם (=לישראל) **דינים**". וצריכים אנו להבין את תשובת ה' למלאכים "הרי נתתי להם
דינים". וכי איזו תשובה יש כאן לדבריהם של המלאכים?

אומר על-כך ה"פניני קדם": המלאכים חשבו שהקב"ה נתן לישראל את ארץ ישראל מדין 'בר מצר, כיון שהארץ
קרובה למצרים. (דין "בר מצר": אדם המוכר בית או שדה, זכות קדימה היא לשכן הקרוב). אם כך, טענו המלאכים
לפני ה', מאותו דין של 'בר מצר' יש לנו זכות ראשונים לקבל את **התורה**, ועל-כן: "תנה הודך (=את **התורה**) על
השמים" (תהילים ח', ב') - תן לנו את **התורה** שהרי אנחנו, המלאכים, בשמים, נמצאים קרובים יותר לתורה!
ענה להם ה': "הרי נתתי להם (=לישראל) **דינים**!! ועל-כך מיד נסתמו טענות המלאכים. שכן, אמרו חז"ל (שבת י'):
"כל דין שדן דין אמת לאמיתו, אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה **שופר** להקדוש ברוך הוא במעשה
בראשית". והרי מעמדו של שופר הוא גדול יותר ממעמד 'בר מצר', ועל-כן מגיע לתת את **התורה** לישראל לפני
המלאכים. שהרי, הם שותפים לה' יתברך, ולשותף יש זכות על-פני שכן קרוב.
"ועשית עליו זר זהב סביב"

על פסוק זה אומרת הגמרא: (יומא עב'): "אמר רבי יוחנן: שלשה זרים הם - של מזבח, של שלחן, ושל ארון. של מזבח -
זכה אהרן ונטלו. של שלחן - זכה דוד ונטלו. של **ארון** (=ה'רומו **לתורה**) - עדן הוא מנח, כל הרוצה לטול - יבא ויקח".
על המשמעות של **התורה**, ש"כל הרוצה לטול - יבא ויקח", מספר הרב שד"צ"ל: בצעירותי, שוחח עמי זקן אחד על
אודות אחד מגדולי הרבנים שבדור, שהיה פוסק נודע לתהילה, ואמר לי: "יחדיו למדנו כשהיינו צעירים בישיבתו של
הגאון רבי הירש שלעז זצ"ל בעיר קראסון שבקייב. ושם היה עמנו נער אחד, שנפשו חשקה בתורה הקדושה. אולם,
מוחו של אותו נער היה אטום, ותפיסתו היתה איטית להחריד. והיה הנער מגע את כל בני הישיבה, ומבקש
שיסבירו לו כל פשט בכל סוגיה, בכל שאלה ובכל תשובה, עד שכלם נלאו (=התיאשו) ממנו. רק אני רחמתי עליו,
והייתי משיב לשאלותיו. אולם, סבל טרחתו היה ללא נשוא, שכן, בשאלותיו לא היה מניח לי ללמוד.

יום אחד פקעה סבלנותי, ובקשתי שיניח לי לנפשי. ראיתי איך אותו נער הולך ממני בפחי-נפש, ועל-כך ייסרוני
כליותי מאד. אולם, רציתי לראות מה יעשה אותו נער, ואל מי יגש. ואולם, כלם דחוהו מלפניהם. לאחר-מכן ראיתי
יושב בפינת בית המדרש, כפוף על ספר אחד. לא יכולתי להתאפק, וקרבתיו אליו בשקט, כדי לראות מה הוא לומד.
ואכן, ראיתי שסידורו פתוח בברכת "אחבה רבה", בכתוב: "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל...". ושמעתי מתניח
באזניו מלים אלו, והבנתי שהוא מתחנן לפני בורא עולם, שיפקח את עיניו באור התורה, ולא יצטרך הוא לבריות.
נכמרו רחמי עליו, והושבתיו לצדי, שישאל כל חפצו. וסיים אותו הזקן: "אותו נער הוא אותו רב גאון, שפוסק הלכות!
איפה הוא ואיפה אני! (מובא בספר "לולי תורתך"). שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד הַדָּף מוֹקֵדֵשׁ לְרִפּוּאֵת הָאֲחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל.

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:51

©

עֲרַב שַׁבַּת ל' שֶׁבַע תַּשְׁע"ד (31.1.14)

(הוֹמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

(moshe45@bezeqint.net ל שֶׁלַח הוֹדְעָה ל)

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"דַּבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ"

עַל הַפְּתוּב "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה", אוֹמֵר "בְּעַל הַטּוֹרִים", כִּי הַמְּלָה "תְּרוּמָה" הִיא אוֹתִיּוֹת "תּוֹרָה מ'", כְּדֵי לְרַמּוֹז לְנוֹ עַל הַתּוֹרָה, שְׁנַתְּנָה ל-מ' (40) יָמִים (נִתְּנָה לְמֹשֶׁה רַבְּנוֹ בְּמַתְּנָה לְאַחַר 40 יָמִים, שְׁפָהֶם הָיָה בְּשָׁמַיִם).

וְכֵן גַּם הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ אוֹמֵר (קֶרַח קֶעֱט'): "תְּרוּמָה... תּוֹרָה מ'... תּוֹרָה דִּהֲתִיִּיבֵת (=תּוֹרָה שְׁנַתְּנָה) בְּאַרְבָּעִים יוֹם". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מָה הַקָּשֶׁר בֵּין הַפְּתוּב "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ", לְבֵין הַרְמָז שֶׁתְּרוּמָה הִיא אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ'?

תַּחֲלִילָה נִקְדִּים לְהִבְיֵא מֵאִמֵּר תְּמוּזָה בְּגַמְרָא (נִדְרִים לַח'): "אֹמֵר ר' יוֹחָנָן: בְּתַחֲלִילָה הָיָה מֹשֶׁה לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה וּמְשַׁכְּחָה (=שׁוֹכַח אוֹתָהּ), עַד שְׁנַתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה (מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ), שְׁנֵאֵמֵר (שְׁמוֹת לֹא, יח'): 'וַיִּתֵּן אֵל מֹשֶׁה כְּכֹלְתּוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּהַר סִינַי, שְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת'".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מִכָּאן, שְׁבַמְשַׁךְ כָּל אַרְבָּעִים הַיָּמִים שֶׁהָיָה מֹשֶׁה בְּשָׁמַיִם, הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה מִפִּי הַקַּב"ה, וְהָיָה מְשַׁכְּחָה (=שׁוֹכַח אוֹתָהּ), עַד שֶׁבִּסּוֹף אַרְבָּעִים הַיָּמִים, נָתַן לוֹ הַקַּב"ה אֶת הַתּוֹרָה בְּמַתְּנָה (לֹא אֶפְשָׁרוֹת לְשִׁכּוּחַ אוֹתָהּ).

תְּמָה עַל-כֵּן "הַאֲלֹשִׁיךְ" הַקְּדוּשׁ, בְּסִפְרוֹ "תּוֹרַת מֹשֶׁה" ("תְּרוּמָה"), וְשׁוֹאֵל: הֲלֹא בְּרוּר שֶׁהַקַּב"ה יָדַע מֵרֵאשִׁית שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוֹ לֹא יוּכַל לְזַכּוֹר אֶת הַתּוֹרָה וַיִּשְׁכַּח אוֹתָהּ, אִם כֵּן, מָה רָאָה הַקַּב"ה לְלַמְּדוֹ אַרְבָּעִים יָמִים תּוֹרָה, שְׁאַחַר-כֵּן הָיָה מֹשֶׁה מְשַׁכְּחָה (=שׁוֹכַח אוֹתָהּ)?

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "וְרָאוּי לְשִׁים לֵב, הִיתְכֵּן שְׁמֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, יִשְׁכַּח מָה שְׁמַלְמְדוֹ הוּא יִתְבָּרֵךְ? וְעוֹד, כִּי מָה שֶׁעָשָׂה בְּסוֹף הָאַרְבָּעִים שְׁנַתְּנָה לוֹ (הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה) בְּמַתְּנָה, לָמָּה לֹא עָשָׂה כֵּן (הַקַּב"ה) בְּיָמֵים הָרֵאשׁוֹנִים (לְתַת לוֹ אֶת הַתּוֹרָה בְּמַתְּנָה). וְאִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְמֹשֶׁה לְקַבְּלָהּ (=לְזַכּוֹר אֶת הַתּוֹרָה), עַד סוֹף הָאַרְבָּעִים, לָמָּה הָיָה מְלַמְּדוֹ בְּיָמֵים (הָרֵאשׁוֹנִים)..."

אַלָּא, מִבְּאֵר הַאֲלֹשִׁיךְ הַקְּדוּשׁ, שְׁמָה שְׁלַמְּדוֹ הַקַּב"ה תּוֹרָה דּוֹקָא אַרְבָּעִים יָמִים הָיָה כְּדֵי לְזַכֵּר אֶת טְבִיעוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת יְצִירָה חֲדָשָׁה, שֶׁהָרִי יְצִירָה חֲדָשָׁה הִיא רַק לְאַחַר אַרְבָּעִים יוֹם, כְּפִי שְׁשִׁנְיָנוּ בְּגַמְרָא (בְּכוֹרוֹת) "וּמִן/מִשְׁךְ) יְצִירַת הוֹלֵד בְּאִשָּׁה אַרְבָּעִים יוֹם". וְלָכֵן, רַק לְאַחַר אַרְבָּעִים יָמִים שְׁכַבֵּר גּוֹדְכֵךְ טְבִיעוֹ בְּבַחֲיִנַת יְצִירָה חֲדָשָׁה, הָיָה מוּכָן לְקַבֵּל מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה בְּמַתְּנָה שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח מִמֶּנּוּ.

עוֹד בִּיאוֹר נִפְלָא מְצִינוּ בְּ"עִיּוֹן יַעֲקֹב", שֶׁם הוּא כּוֹתֵב: "וְאֶפְשָׁר לוֹמֵר, (שְׁצָרִיךְ) לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ (ל)דוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׁ(אִם) לֹא יִגְעַתִּי וּמְצָאֵתִי - אֵל תְּאֲמִין, אֲלֵא יִגְעַתִּי וּמְצָאֵתִי - (תְּאֲמִין). שְׁהָרִי, מֹשֶׁה, אֲדוֹן הַנְּבִיאִים, לֹא זָכָה לְמַתְּנַת הַתּוֹרָה, עַד שִׁיִּגַע עֲצָמוֹ כָּל מ' (40) יוֹם בְּלִי אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה. וְאִזּוֹ מְצָא טוֹב' - זוֹ תּוֹרָה, שְׁנַתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה".

דְּהִינּוּ, אוֹמֵר הַ"עִיּוֹן יַעֲקֹב": "יִגְעַת וּמְצָאֵת - תְּאֲמִין", הִנֵּה מֹשֶׁה, אֲדוֹן הַנְּבִיאִים, לֹא זָכָה לְמַתְּנַת הַתּוֹרָה עַד שִׁיִּגַע בָּהּ בְּעֲצָמוֹ כָּל אַרְבָּעִים הַיָּמִים בְּלִי אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, וְרַק אִזּוֹ מְצָא לְקַח טוֹב, זוֹ הַתּוֹרָה שְׁנַתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה. וְאִם כֵּן, אִם מֹשֶׁה רַבְּנוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיג אֶת הַתּוֹרָה. אֲלֵא, רַק אַחֲרֵי שְׁנַתְּנָה בָּהּ, וְרַק אִזּוֹ נִתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה, קָל וְחֹמֶר לְשִׁאֵר בְּנֵי הָאָדָם, וְהָיָה מִי שִׁיְהִיָּה, שְׁלֹא יוּכַל לְהַשִּׁיג אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי יִגְעָה.

וַיֵּשׁ לְנוֹ כָּאֵן גַּם מִסֵּר, הָרִי מֹשֶׁה רַבְּנוֹ זָכָה בְּתּוֹרָה רַק בְּגִלְלָה שֶׁהַקַּב"ה נָתַן לוֹ אוֹתָהּ בְּמַתְּנָה. אִם כֵּן נִמְצָא, שְׁכָל אָדָם שִׁיתְאֲמִין וְיִתְיַגַע בְּתּוֹרָה, יוּכַל גַּם הוּא לְזַכּוֹת בָּהּ, עַל-יְדֵי כֵּן שֶׁהַקַּב"ה יָתַן לוֹ אוֹתָהּ בְּמַתְּנָה.

כְּדַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, הַנִּדְרָשֶׁת בְּשִׁבְעִים פָּנִים, נִרְאָה לְבָאֵר עֲנִין זֶה (שְׁמֹשֶׁה הָיָה לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהָיָה מְשַׁכְּחָה), עַל-פִּי מָה שְׁכָתֵב הַ"חֲתָם סוֹפֵר" (דְּרָשׁוֹת חֶלֶק ב', דָּף תו'): "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי. פֶּה גִרְמָז מָה שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ וְצ"ל (וַיִּקְרַ"ר כַּב', א'), שְׁבָאוֹתֵן מ' (40) יָמִים, נִיתַן לְמֹשֶׁה רַבְּנוֹ ע"ה

כָּל מָה שֶׁתְּלַמֵּיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ, וְהִינּוּ (רַק) בְּעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, (שְׂאֵז) זוֹכֵה (הוּא) לְכוֹן חֶלְקוֹ שְׁנִיתָן לְנִשְׁמָתוֹ בְּסִינֵי... (וְזוֹהוּ) 'וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה' – תוֹרָה מ' מֵאֵת כָּל אִישׁ, כִּי כָּל (אִישׁ) הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה מִצְלִיחַ...".

נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַ"חֲתָם סוֹפֵר" יְסוּד גְּדוֹל, שֶׁבְּאוֹתָם אַרְבַּעִים יָמִים שֶׁשָּׁהָה מִשָּׁה רַבְּנוּ בְּשָׂמִים, מָסַר לוֹ הַקַּב"ה כָּל מָה שֶׁתְּלַמֵּיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ, וּבְזֶה מְפָרֵשׁ הַ"חֲתָם סוֹפֵר" אֵת הַפְּתוּב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – תְּרוּמָה, אוֹתוֹת תוֹרָה מ', לְרִמּוֹז שֶׁהַקַּב"ה נָתַן אֵת הַתּוֹרָה לְמִשָּׁה ל–מ' (=40) יָמִים, כְּדֵי לְגַלּוֹת לוֹ כָּל מָה שֶׁתְּלַמֵּיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ, וְזוֹהוּ שְׁכַתוּב "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי (=תּוֹרָתִי)". דְּהִינּוּ, כָּל אִישׁ צָרִיךְ לְגַלּוֹת אֵת חֶלְקוֹ תּוֹרָתוֹ לְמִשָּׁה ל–מ' (=40) יָמִים. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה"

עַל הַפְּתוּב כָּאֵן פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל בְּלִשׁוֹן קוֹדְשׁוֹ: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – לִי לְשָׁמִי. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין אֵת כּוֹנֵת רַש"י "לִי לְשָׁמִי" – לְאִיזָה שֵׁם מִתְכוּן רַש"י?

יִתְכַּן לְבַאֵר אֵת כּוֹנֵת רַש"י עַל-פִּי הַמְּבֹאָר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל בְּ"לְקוּטֵי תוֹרָה" (יִשְׁעִיהוּ לְב, יז), כִּי בַעַת נְתִיבַת הַצְּדָקָה לְעָנִי, צָרִיךְ לִיחַד אֵת אַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם ה' יִתְבַּרְךָ (=י-ה-ו-ה) כֶּף: צוֹרֵת הַמְּטַבֵּעַ הַעֲגוּלָה (שְׁנוֹתָנִים לְעָנִי) הִיא כְּנֶגֶד הָאוֹת י' שֶׁל שֵׁם ה' (=י-ה-ו-ה). ה' (=חֲמִשׁ) הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל הַנּוֹתָן הֵן כְּנֶגֶד ה' רֵאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַקַּב"ה (=י-ה-ו-ה). הַזְּרוּעַ הַפְּשׁוּטָה שֶׁל הַנּוֹתָן הִיא כְּנֶגֶד הָאוֹת ו' (=י-ה-ו-ה), וְ-ה' (=חֲמִשׁ) הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל הַמְּקַבֵּל (=הַעָנִי) הֵן כְּנֶגֶד ה-ה' הַשְּׁנִיָּה שֶׁל שֵׁם ה' (=י-ה-ו-ה). וְהִרִי קִבְּלָנוּ אֵת אַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם ה' (=י-ה-ו-ה), שְׁצָרִיךְ לִיחַד וּלְכוֹן בְּהֵן בַּעַת נְתִיבַת הַצְּדָקָה. וְזוֹהוּ מָה שְׁכַתוּב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ, וּפֶרֶשׁ כְּאֹמֹר רַש"י: "לִי לְשָׁמִי". כְּלוּמָר, בְּשַׁעַת נְתִיבַת הַצְּדָקָה צָרִיךְ לְכוֹן לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקַּב"ה – עַל אַרְבַּע הָאוֹתוֹת (=י-ה-ו-ה).

וְעַל-כֶּף, אֹמֵר הַחִיד"א, רוֹמֵז הַפְּתוּב בְּמִשְׁלֵי (כַּב, ב): "עֲשִׂיר וָרֶשׁ נִפְגְּשׁוּ עֲשֵׂה כֵלָם י-ה-ו-ה". כְּלוּמָר, הַקַּב"ה מְסוּבֵב כֶּף שֶׁהָעֲשִׂיר וְהָרֶשׁ יִפְגְּשׁוּ, כְּדֵי שֶׁהָעֲשִׂיר יִתֵּן צְדָקָה לְעָנִי, וְכֵן יִיחַד אֵת אַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם ה', וְזוֹהוּ "עֲשֵׂה כֵלָם י-ה-ו-ה" – עַל-יְדֵי מִצּוֹת הַצְּדָקָה מִיַּחְדִּים שְׁנִיָּהם אֵת שְׁמוֹ יִתְבַּרְךָ – י-ה-ו-ה. "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ"

בְּאַחַת הַפְּעָמִים בְּהֵן הִגִּיעַ ר' יִשְׂרָאֵל מְרוֹזֵין לְבֵיתוֹ שֶׁל עֲשִׂיר פְּלוֹנִי, יַחַד עִם תְּלַמִּידָיו, הִתְרַגְּזוּ הָעֲשִׂיר עַל הַתְּלַמִּידִים, כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂטִיחִים הִיקָרִים לוֹכְלְכוּ מֵהַבוּץ שֶׁבְּנִעְלִיהֶם. כְּשֶׁרָאָה זֹאת

ר' יִשְׂרָאֵל, פָּתַח וְסָפַר אֵת הַמַּעֲשֵׂה הַבֵּא: בְּכַפֵּר אַחַד הַתְּגוֹרֵר עָנִי, אֵב לְשִׁמּוֹנָה יְלָדִים. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר חָג הַפֶּסַח הִתְקַרַּב, וְלֹא הִיְתָה בֵּידוֹ פְּרוּטָה לְהוֹצֵאוֹת הַחֵג, רָתַם אֵת סוּסוֹ לְעֵגְלָה, וְנָסַע לְעִיר הַסְּמוּכָה, כְּדֵי לְהוֹבִיל עֲצִים לְבֵתֵי יְהוּדִים. כְּשֶׁרָאָה שֶׁהַרוּחַ מְסַפֵּיק בְּכַדֵי לְקִנּוֹת מִצּוֹת, יִין וְשֶׂאֵר צוֹרְפֵי הַחֵג, פָּנָה עִם סוּסוֹ לְדֶרֶךְ הַמּוֹבִילָה בְּחִזְרוֹ לְבֵיתוֹ. הִיָּה זֶה יוֹם גְּשׁוּם, וְהַדְּרָךְ הִיְתָה קָשָׁה. אוּלָם, לְבוֹ הִיָּה מְלֵא שְׂמֵחָה עַל-כֶּף שִׁיזְכָּה לְקַיֵּם אֵת הַפֶּסַח כְּרֵאוּי. לְפָתַע, שָׁקְעוּ גִלְגְּלֵי עֵגְלָתוֹ בְּבוּץ הָעֵמוּק, וְאֵף שָׁקְעוּ רַגְלֵי סוּסוֹ, כֶּף שֶׁלֹּא יָכוֹל הִיָּה לְהַמְשִׁיךְ בְּדֶרֶפוֹ. יָרַד הָעָנִי מֵהָעֵגְלָה, וְנִסָּה לְדַחֹף אוֹתָהּ הַחוּצָה, אֵךְ לִשְׂוֹא. אוֹ אֵז, נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עַל עֲצָמוֹ וְעַל בְּהֵמָתוֹ, וְהוּא פָּרַץ בְּכִי מֵר. בְּאוֹתוֹ רָגַע עֲבָרָה מְרַכְבָּה הִרְתוּמָה לְשִׁלְשָׁה סוּסִים, וּבְתוֹכָהּ יְהוּדֵי עֲשִׂיר. הָעֲשִׂיר, שֶׁשָּׁמַע קוֹל בְּכִי, הִצִּיץ מִחִלּוֹן מְרַכְבָּתוֹ, וְרָאָה אֶדָם שָׁקוּעַ בְּבוּץ וּבִוְכָה, נִחְלַץ לְעוֹרָתוֹ, רָתַם אֵת סוּסָיו לְעֵגְלָתוֹ הַדְּלָה, וּבְכֶף חִלַּץ אוֹתָהּ מֵהַבוּץ. הוֹדָה הַכְּפָרִי לְעֲשִׂיר, וְזוֹה הַתְּעַקֵּשׁ לְלוֹוֹתוֹ עַד לְבֵיתוֹ. כְּשֶׁנִּכְנַס הָעֲשִׂיר לְבֵיתוֹ שֶׁל הַכְּפָרִי, וְרָאָה אֵת מִשְׁפַּחְתּוֹ הַבְּרוּכָה, וְאֵת גְּדֵל הָעוֹנֵי שֶׁשָּׂרַר שָׁם, מִיַּד הוֹצִיא סְכוּם כֶּסֶף גְּדוֹל, נָתַן לוֹ עֲבוֹר צוֹרְפֵי הַחֵג, וְכֶף נִפְרַד מִמֶּנּוּ לְשָׁלוֹם.

לְיָמִים, נִפְטָר אוֹתוֹ עֲשִׂיר. וְכִינּוּן שֶׁעֲבַר עֲבִירוֹת רַבּוֹת, נִגְזַר דִּינּוֹ לְלַכֵּת לְגִיְהוֹנִים. בְּאוֹתוֹ הִרְגַע הוֹפִיעַ מִלְּאֵךְ לְפָנֵי בֵּית-דִין שֶׁל מַעֲלָה, וְאָמַר: לֹא יִתְכַּן שְׂאִישׁ זֶה יִהְיֶה כְּלוֹ חֵיב! הֲלֹא הוּא עֲשָׂה מַעֲשֵׂה טוֹב בְּחַיָּיו – חִלַּץ יְהוּדֵי מִן הַבוּץ, וְהִצִּיל אֵת הַנְּפֹשׁוֹת שֶׁל יְהוּדֵי זֶה וּמִשְׁפַּחְתּוֹ מִחֲרַפַּת רָעַב. וְהִרִי "כָּל הַמְּקִיִּם נִפְשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל – כְּאִילוֹ קִיִּם עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ". מִיַּד צוּה בֵּית הַדִּין פַּעַם נּוֹסֶפֶת לְשִׁים עַל כֶּף הַמְּאֻזְנִים אֵת כָּל הַמִּצּוֹת שֶׁעֲשָׂה, וְעַל הַכֶּף הַשְּׁנִיָּה אֵת חֲטָאוֹ. אֵךְ עֲדִין הֵיוּ הַחוֹבוֹת כְּבֵדִים יוֹתֵר... מָה עֲשֵׂה הַמְּלֵאךְ? רֵץ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁבוֹ שָׁקְעָה הָעֵגְלָה שֶׁל הַכְּפָרִי בְּבוּץ, נִטַּל מֵעֵט מֵהַרְפֵּשׁ, וְשָׁם אוֹתוֹ עַל כֶּף הַמְּאֻזְנִים. מִיַּד הִכְרִיעוּ מִצּוֹתָיו שֶׁל הָעֲשִׂיר, וְהוּא יָצָא זָכַאי בְּדִין. רוּאָה אֵתָּה – סִים רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹזֵין אֵת דְּבָרָיו – אוֹתוֹ עֲשִׂיר יָדַע מָה הָעֵרֶף הָאֲמִיתִי שֶׁל הָעוֹשֵׁר וְהַרְכוּשׁ, שְׂאִינוּ, אֵלֹא כְּלֵי וְאֲמָצֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה לְעֲשִׂית חֲסִדִים. כְּשֶׁשָּׁמַע הָעֲשִׂיר אֵת הַסִּפּוּר, וְאֵת דְּבָרָיו הַנוֹקְבִים שֶׁל הָרַב, בִּקֵּשׁ סְלִיחָה וּמְחִילָה, וְהַבְּטִיחַ שֶׁמַּעֲתָהּ וְהִלָּאָה לֹא יִקְפִיד עוֹד עַל חֲסִידָיו.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד הַדָּף מוֹקְדָשׁ לְרִפּוּאֵת הָאָחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל.

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:51

©

עֵרַב שַׁבַּת ל' שֶׁבֶט תשע"ד (31.1.14)

(הזמנים לפי העיר חיפה)

(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם" (כה' ח')

עַל הַפְּתוּב "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם", אוֹמְרִים חו"ל בְּמִדְרָשׁ (תני דבי אליהו יז): "כִּיִּן שִׁקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשִׁמְחָה, וְאָמְרוּ 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', מִיַּד אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, שִׁיאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לוֹ מִשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר: 'דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם'."

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מִדְרָשׁ זֶה. וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין מָה שִׁקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְאָמְרוּ "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", לְבֵין מִצְוֹת בְּנֵי־בֵית הַמִּקְדָּשׁ ("וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם")?

אוֹמְרִים עַל-כֵּן חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה, יָדוּעַ שֶׁבְּמַעֲמַד הָרִשִׁינִי קִדַּשׁ הַקַּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שְׁנַתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה. וְלָכֵן, כְּמוֹ שֶׁהִחָתֵן אוֹמֵר לְכֹלָה: "הֲרִי אֶת מִקְדָּשְׁתְּ לִי", כֵּן אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַנִּבְחָר: "וְהִייתֶם לִי סִגְלָה (=מִיּוֹחָדִים) מִכָּל הָעַמִּים" (וְכֵן: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכַת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ"). וְכְמוֹ שֶׁהִחָתֵן מֵתִיחַד עִם הַכֹּלָה לְאַחַר הַחֻפָּה בְּבֵית אֶחָד, כֵּן רָצָה הַקַּב"ה לְהִתִּיחַד עִם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלְהַשְׁרוֹת אֶת שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְלִפִּי זֶה מְבוֹאֶרֶת הַיֵּטֵב כּוֹנֵת הַמִּדְרָשׁ: "כִּיִּן שִׁקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשִׁמְחָה, וְאָמְרוּ 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע' – נִמְצָא, שִׁישְׂרָאֵל קִבְּלוּ בְּרָצוֹן אֶת הַקִּידוּשִׁין שֶׁל הַקַּב"ה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כְּבִיכּוֹל אֵלָיו, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן "מִיַּד אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, שִׁיאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לוֹ מִשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר 'דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם'. שֶׁכֵּן, הַקַּב"ה (=הַחָתֵן) רָצָה לְהַשְׁלִים אֶת הַיִּיחּוּד עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (=הַכֹּלָה) בְּבֵית אֶחָד (=בֵּית הַמִּקְדָּשׁ), כְּדִי לְהַשְׁפִּיעַ עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (=הַכֹּלָה) אֶת שְׁכִינָתוֹ. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"כִּי מְגִרְעוֹת נָתַן לְבֵית סָבִיב חוּצָה, לְבִלְתִּי אַחֲזוּ בְּקִירוֹת הַבַּיִת" (מֵתוֹךְ הַהַפְּטָרָה)

אָמְרוּ חו"ל (וּלְקוֹט שְׁמַעוֹנִי שְׁמוֹת כה' רמז): "כֹּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (בו) 'לִי' – קָיָם לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים". אַחַת הַדּוֹגְמָאוֹת שֶׁמְבִיאִים חו"ל הִיא הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעֲלִיו נֶאֱמַר "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", וְעֲלִיו אוֹמְרִים חו"ל: אֵינוֹ זוֹ (=הַמִּקְדָּשׁ) לְעוֹלָם – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא לְעוֹלָם הַבָּא". וְאִם כֵּן, נִשְׁאַלֵת הַשְּׁאֵלָה: הֲרִי לְצַעֲרֵנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִחְרַב, וְאִיךָ אֶפְשֶׁר לֹאמַר עַל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא "אֵינוֹ זוֹ לְעוֹלָם"?

כְּדִי לְבַאֵר זֹאת, אָנוּ צָרִיכִים לְהַבִּין קוֹדֵם אֶת הַפְּתוּב: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם". שֶׁהֲרִי, לְכַאוֹרָה, חֲסֵרָה בְּפְתוּב כָּאֵן הַמִּלָּה "בַּיִת", שֶׁכֵּן הִיָּה רְאוּי לֹאמַר "וַעֲשׂוּ לִי בַיִת מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם".

נִקְדִּים לְבַאֵר אֶת קוּשִׁיַת הַ"אַלְשִׁיךְ" הַקְדוּשׁ, עַל אוֹתוֹ הַפְּתוּב: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם", שֶׁהֲרִי הִיָּה רְאוּי לֹאמַר: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם" – בְּלִשׁוֹן יְחִיד, וְלֹא "בְּתוֹכְכֶם" בְּלִשׁוֹן רְבִים.

אַלָּא, אוֹמֵר הַ"אַלְשִׁיךְ" הַקְדוּשׁ, הַקַּב"ה רָצָה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁתְּכַלִּית בְּנֵי־בֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא, שִׁישְׂרָה הַקַּב"ה אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. לָכֵן צָוָה הַקַּב"ה: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" – אֲבָל הַתְּכַלִּית הִיא: "וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם" – בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

וְלִפִּי זֶה בְּרוּר, שֶׁהַשְּׂרָאֵת הַשְּׁכִינָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הִיָּתָה תּוֹצְאָה שֶׁל הַשְּׂרָאֵת הַשְּׁכִינָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּיִּן שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכָה הַקְדוּשָׁה וְהַשְּׂרָאֵת הַשְּׁכִינָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, הִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מֵהֶם, וְגַם מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מִמִּילָא נִחְרַב הוּא. וְלִפִּי זֶה מוּבָן מְדוּעַ לֹא כְּתוּב: "וַעֲשׂוּ לִי בַיִת מִקְדָּשׁ", אֲלָא "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" – כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שֶׁאֵין הַתְּכַלִּית בְּבֵנֵי־בֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֲלָא עֵיקַר הַתְּכַלִּית הוּא מִקְדָּשׁ בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

נִמְצָא, אֲפּוֹא, שֶׁהַסִּיבָה שֶׁחֲסֵרָה הַמִּלָּה "בַּיִת" בְּפִסּוּק "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" הִיא כְּדִי לְהוֹרֹת שֶׁהַבַּיִת, הַעֲשׂוּי מֵעֲצִים וּמֵאֲבָנִים, אֵינְנוּ הָעֵיקַר – אֲלָא הָעֵיקַר הוּא הַשְּׂרָאֵת הַקְדוּשָׁה בְּתוֹךְ הָאָדָם עֲצָמוֹ.

וְלִפִּי זֶה מְבוֹאֶר עַל פִּי הַסּוּד, מָה שֶׁכְּתוּב בְּהַפְּטָרַת פְּרִשְׁת "תְּרוּמָה": "כִּי מְגִרְעוֹת נָתַן לְבֵית סָבִיב חוּצָה, לְבִלְתִּי

אָחוּז בְּקִירוֹת הַבַּיִת". "כִּי מִגְרָעוֹת נִתַּן לְבַיִת" – הַקֵּב"ה גָּרַע (=הִחְסִיר) אֶת הַמְלָה "בַּיִת" בְּצִוּוֵי "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", כְּדֵי לְהוֹרוֹת לָנוּ "לְבִלְתֵּי אָחוּז בְּקִירוֹת הַבַּיִת" – שְׂאִין הַתְּכֵלֶיִת "בְּקִירוֹת הַבַּיִת" – בְּבַיִת שֶׁל עֲצִים וְאַבְנִים, אֲלָא הַתְּכֵלֶיִת הָאֲמִיתִית הִיא לְהַשְׁרוֹת אֶת הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ לְבוֹ שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל. לְפִי זֶה, מִתְּיַשְׁבֵּת גַּם הַקּוֹשֶׁיָה שֶׁל חוֹ"ל, שְׂאֲמָרוֹ: "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר (בו) 'לִי' – קָיָם לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים", וּפְיֹן שֶׁנֶּאֱמָר "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", לְכֵן (בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ) אֵינוֹ זֶה לְעוֹלָם – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא לְעוֹלָם הַבָּא". וְהָרִי לְצַעֲרָנוּ בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִחְרַב, וְאִיךְ אֲפֹשֶׁר לומר עַל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא "אֵינוֹ זֶה לְעוֹלָם"? אַךְ לְפִי הָאֲמוּר, מוֹבֵן הַדְּבָר, שֶׁכֵּן הַצִּוּוֵי "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" – מְכוּן לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲצֻמוֹ מִקְדָּשׁ לְהַשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה, וְהָרִי עִם יִשְׂרָאֵל קָיָם לְעוֹלָם, וְאֲפִילוֹ שֶׁחָרַב בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצְאָת הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה בְּלִבָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, "לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי"

אוֹמֵר הַ"פְּתוּחֵי חוֹתֵם", שֶׁפְּסוּק זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ עַל דְּרֹךְ הַרְמוֹז, שֶׁהַכּוֹנֵה כָּאֵן הִיא עַל הַתְּפִלָּה, כִּי יְדוּעַ שְׁעִיקָר הַתְּפִלָּה הִיא בְּלִב, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְלַעֲבָדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: אֵיזוּהִי עֲבוּדָה, שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּלִב? – זֶה תְּפִלָּה, שֶׁצָּרִיךְ כּוֹנֵת הַלֵּב בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. שְׂאֵם אֵין הָאָדָם מְכוּן לְבוֹ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, אֲלָא רַק מוֹצִיא הַמְלִים מִפִּיו, וְלְבוֹ אֵינוֹ עִמוֹ – אֵין תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֵּלָת, פְּיֹן שֶׁהַתְּפִלָּה מוֹרְכֶבֶת מִמְלִים קְדוּשׁוֹת, וְהַמְלִים הִלְלוּ עוֹלוֹת לְשָׁמַי מְרוּמִים, וּמַעֲלוֹת אֶת הַשְּׂכִינָה מַעֲלָה מַעֲלָה, וְלֹא שֶׁיֵּךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה הַפְּעוּלָה הַזֹּאת לְלֹא כּוֹנֵת הַלֵּב כְּרָאוּי. וְזֶהוּ שְׂאֲמָר הַכְּתוּב: "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ". דְּהֵינּוּ, כָּל מִי שֶׁמְכוּן לְבוֹ כְּרָאוּי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, מִמְּנוּ "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", דְּהֵינּוּ, מִמְּנוּ תִּקְבְּלוּ אֶת תְּפִלָּתוֹ. וְמִי שְׂאֵינוֹ מְכוּן אֶת לְבוֹ, וְהַדְּבָרִים וְהַמְלִים שֶׁהוּא מוֹצִיא בְּתְפִלָּתוֹ, הֵם רַק מִהַשְׁפָּה וְלַחוּץ – אֵל תִּקְבְּלוּ אֶת תְּפִלָּתוֹ. "הַרוּצָה שֶׁיִּתְקַיְמוּ נְכֹסָיו, יִטַע בָּהֶם אֲדָר..."

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף עַל מַעֲלַת הַחֵדֵשׁ אֲדָר מֶה שֶׁמְצִינוּ בְּגִמְרָא (בִּיצֵה טו'): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: הַרוּצָה שֶׁיִּתְקַיְמוּ נְכֹסָיו, יִטַע בָּהֶם אֲדָר, שֶׁנֶּאֱמָר (תְּהִלִּים צג'): 'אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מֶהִי כּוֹנֵת רַבּוֹתֵינוּ בְּאוֹמְרָם "יִטַע בָּהֶם אֲדָר"? וְכֵן, מֶה הַקֶּשֶׁר בֵּין חֵדֵשׁ אֲדָר לְבֵין הַפְּסוּק: "אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'?"

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: הֵנָּה, כְּתוּב בְּ"עֲרוּגַת הַבְּשָׁם" (פֶּרֶשׁת מִשְׁפָּטִים): אֲדָר הוּא אוֹתִיוֹת "אֶלֶף דָּלֵת רִישׁ". וְכוֹנֵת הַכְּתוּב הִיא, שֶׁ"אֶלֶף" הוּא לְשׁוֹן אֵילוֹף וְלִימוּד, וְ"דָלֵת רִישׁ" הֵם לְשׁוֹן דָּל וְרִשׁ. וְלָכֵן, צָרִיךְ כָּל אָדָם לְלַמּוֹד וְלַהֲחֲזִיק עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵת "דָּלֵת רִישׁ" – "דָּל וְרִשׁ" (כְּמוֹ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּסִלְיָחוֹת: "כְּדָלִים וְכַרְשִׁים דְּפָקְנוּ דָּלְתֵיךְ"). וְאֵם יָדַע זֹאת הָאָדָם נֶאֱמָנָה, שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵת דָּל וְרִשׁ, שְׂאֵינוֹ רָאוּי לְכָלוּם, וְרַק הַקֵּב"ה, בְּרוּב רַחֲמָיו וְחֶסְדּוֹ מְשַׁפֵּיעַ לוֹ מְטוֹבוֹ, בְּבַחֲנֵת מִתְּנַת חֵינֵם, אֲזַ בּוֹדָאֵי שִׁיזְכָּה שִׁיִּתְקַיְמוּ נְכֹסָיו. וְזֶהוּ מֶה שְׂאֲמָרוּ חוֹ"ל, בְּמַתֵּק לְשׁוֹנֵם: "הַרוּצָה שֶׁיִּתְקַיְמוּ נְכֹסָיו, יִטַע בָּהֶם אֲדָר". "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה"

בְּעֵירָה סַאסוֹב שֶׁבְּגַאֲלִיצִיָה, נִתְפָּרְסֵם לְגַנְאֵי אַחַד מִעֲשִׁירֵי הַמְּקוֹם, שֶׁהִיָּה מְסָרֵב לְתֵרוֹם לְכָל דְּבָר שֶׁבְּצַדִּיקָה, וְאֲפִילוֹ מִמְצוּה גְדוֹלָה כְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים הָיָה מִדִּיר עֲצֻמוֹ בְּתֵרוּצִים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים. כְּשֶׁנּוֹדַע לְרַבִּי מִשֶּׁה לִיב מִסַּאסוֹב עַל הַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַבְּלָתִי נִסְבֵּלָת שֶׁל הַגְּבִיר הַקְּמָצָן, הוֹרָה לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמוֹ, שֶׁיִּזְמִינוּ אֵלָיו אֶת הָאִישׁ בְּלֹא דִיחוּי. הַחֲסִידִים עָשׂוּ כְּדָבָר רַבָּם וְהִבִּיאוּ בְּדַחֲפּוֹת אֶת הַגְּבִיר הַקְּמָצָן לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה לִיב. לְאַחַר פְּרִיסַת שְׁלוֹם קְצָרָה, קָם הַצַּדִּיק מִכְּסָאוֹ, וְהוֹצִיא מֵאֶחָד הָאֲרוֹנוֹת רֵאִי קָטָן. מִיָּד רָכַן לְעֵבֶר הָאוֹרֵחַ וְהִצִּיג אֶת הָרֵאִי הַנוֹצֵץ לְפָנָי עֵינָיו. "אֵת מִי אַתָּה רוֹאֵה בְּרֵאִי שְׁבִידִי?" – שָׂאֵל רַבִּי מִשֶּׁה לִיב אֶת הַגְּבִיר הַנְּדָהֵם. "אֵת עֲצָמֵי אֲנִי רוֹאֵה כָּאֵן, רַבִּי" – הִשִּׁיב הַגְּבִיר בְּמִבּוֹכָה. "הַבֵּט נָא מִהַחֲלוֹן הַחוּצָה, וְאָמַר לִי: אֵת מִי רוֹאוֹת עֵינֶיךָ עַכְשָׁיו?"

"הַנְּנִי רוֹאֵה אֲנָשִׁים, הָעוֹבְרִים בְּרַחוּב אֲנָה וְאֲנָה" – קָרָא הַגְּבִיר, וְכָלוּ הָיָה אָחוּז הַשְּׁתוּמָמוֹת וּפְלִיאָה נּוֹכַח שְׂאֵלוֹתָיו שֶׁל הַצַּדִּיק. גָּחַן רַבִּי מִשֶּׁה לִיב לְעֵבֶר הַגְּבִיר הַנְּבוֹךְ, וְקָרָא אֵלָיו בְּהֶרְמַת קוֹל וּבְהִטְעָמַת כָּל מְלָה: תָּן דַּעְתְּךָ, שֶׁהָרֵאִי הַקָּטָן שְׁבַחְדָּרִי, וְגַם שֶׁמִּשְׁתַּחֲלוֹן עֲשׂוּיִים זְכוּכִית. אֲלָא, שֶׁהָרֵאִי מְצוּפָה כְּסָף מֵאֲחוֹר, וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֵינְךָ מְסוּגָל לְרֵאוֹת דְּרָכּוֹ אֲנָשִׁים אַחֲרָיִם... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד הַדָּף מוֹקְדֵשׁ לְרִפּוּאֵת הָאָחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41

©

עֵרַב שַׁבַּת ל' שֶׁבַע תַּשְׁע"ד (31.1.14)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:51

(הוֹמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם" – אֵל תִּקְרָא "וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם", אֵלָּא "וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם"

שְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (יבמות סב): "אָמַר רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי: כָּל שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה, שְׂרׁוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, בְּלֹא בְרָכָה, בְּלֹא טוֹבָה... דְּכָתִיב (בראשית ב'): 'לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ...'"

וְעוֹד אוֹמְרַת הַגְּמָרָא (שם סג): "רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר: כָּל מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כְּאִלוֹ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, שְׁנַאֲמַר (בראשית ט'): 'שׁוֹפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ'. וְכָתִיב בַּתְּרִיָּה (=וְכָתוּב לְאַחַר מִכְּן), 'וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ'. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמַר: כְּאִלוֹ מִמַּעַט אֵת הַדְּמוּת, שְׁנַאֲמַר (שם): 'כִּי בְצַלֵּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת הָאָדָם', וְכָתִיב בַּתְּרִיָּה, 'וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ'". וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל-כֵּן. שְׁכָן, מְדוּעַ עָשָׂה ה' כֵּכָה, שְׂאִין הַשְּׂמֻחָה, הַבְּרָכָה וְהַטוֹבָה שׁוֹרוֹת עַל הָאָדָם, אֵלָּא רַק עַל-יְדֵי יַחֲוּד אִישׁ וְאִשָּׁה? (דָּבָר שֶׁלֹּא מְצִינוּ כֵּן בַּשְּׂאָר הַמִּצְוֹת).

נִקְדִּים לְהִבְיֵא מָה שְׂמִבּוּאָר בּוֹהַר הַקְּדוּשָׁה, וְהַאֲרִיכוּ בּוֹהַ הַמְּקוּבְּלִים, שְׁעַל-יְדֵי יַחֲוּד הַחֲתָן וְהַכֵּלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, נַעֲשֶׂה יַחֲוּד לְמַעַלָּה בֵּין הַקַּב"ה לְבֵין הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה. וְכִמוֹ שְׂפָתוֹב בְּסִידוֹר "קוֹל יַעֲקֹב" לְהַרְהֵ"ק הַמְּקוּבְּל הַאֲלֹקִי מֵהַר"י קַאפִּיל (דף צב): "הִנֵּה כָּבֵר נוֹדַע, כִּי פּוֹנֵת הַמִּצְוֹת (הִיא שְׂ)בְּעוֹבְדָא דְלִתְתָא אִיתְעַר עוֹבְדָא לְעִילָא (=הַתְּעוֹרְרוֹת לְמִטָּה גּוֹרֶמֶת לְהַתְּעוֹרְרוֹת לְמַעַלָּה). כִּי (ל)כָּל מִצְוָה יֵשׁ... שָׂרֵשׁ לְמַעַלָּה... וְכָל מִצְוָה יֵשׁ לָהּ צִיּוֹר מִיּוֹחַד, אֲשֶׁר עַל-יְדוֹ מְשַׁפֵּיעַ זְעִיר אֲנַפִּין (=הַקַּב"ה) לְנוֹקְבָא (=לְשִׁכְנָה). וְהִנֵּה, מִצְוֹת נִישׁוּאִין הִיא, כִּי חֲתָן וְכֵלָה הוּא דּוֹגְמַת זְעִיר אֲנַפִּין וְנוֹקְבָא (=הַקַּב"ה וְהַשְּׂכִינָה), שְׁהֵם מִמֶּשׁ חֲתָן וְכֵלָה שֶׁל מַעַלָּה, כְּנוֹדַע. אִם כֵּן, הַמִּשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיסָם (=אֵת הַחֲתָן וְהַכֵּלָה) תַּחַת הַחוּפָה, וְלִיחָדָם יַחַד, הָרִי הוּא מְעוֹרֵר יַחֲוּד שְׁלָם... (בֵּין) זְעִיר אֲנַפִּין וְנוֹקְבָא (=הַקַּב"ה וְהַשְּׂכִינָה), וְפּוֹתַח (אֵת) כָּל הַצִּיּוֹרוֹת... לְכֵן זֹאת הַמִּצְוָה (=הַכְּנַסַת חֲתָן וְכֵלָה לְחוּפָה) – אִין לָהּ שִׁיעוֹר, וְהִיא נְכַלְלַת בַּגְּמִילוֹת חֲסָדִים שְׂאִין לָהּ שִׁיעוֹר... וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִיזְהַר בּוֹהַ מְאֹד."

מִבּוּאָר מְדַבְּרִיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַרְה"ק מֵהַר"י קַאפִּיל, כִּי עַל-יְדֵי הַמִּצְוֹת שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל מְקִים נַעֲשֶׂה יַחֲוּד בֵּין הַקַּב"ה לְבֵין הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים לְפָנֵי כָּל מִצְוָה: "לְשֵׁם יַיְחֲוּד קוֹב"ה וְשִׁכְנֵתִיה". אֵלָּא, שְׂיַחֲוּד זֶה הוּא יַחֲוּד פְּרָטִי, הַשְּׂרִיף לְאוֹתָהּ מִצְוָה בְּלִבָּד. אֲבָל, עַל-יְדֵי יַחֲוּד הַחֲתָן וְהַכֵּלָה נַעֲשֶׂה יַחֲוּד פְּלָלִי שֶׁל הַקַּב"ה עִם הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה – הַנִּקְרָאִים חֲתָן וְכֵלָה שֶׁל מַעַלָּה – דָּבָר שְׂפּוֹתַח אֵת כָּל צִיּוֹרוֹת הַשְּׁפַע לְעוֹלָם. (הַמִּשְׁךְ הַמְּאָמַר בְּהַרְחָבָה בְּאַתֵּר "בְּנֵי צִיּוֹן") (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשִׁי כְּנַפִּים לְמַעַלָּה סְכָכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַפְּפֶרֶת וּפְנִיָהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו... יְהִיוּ פְּנֵי הַכְּרָבִים"

שְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (סוֹטָה יז): "(דְּרַשׁ) רַבִּי עֲקִיבָא: אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בֵּינֵיהוֹן". וּפְרַשׁ רַש"י, שְׂכּוֹנֵת רַבִּי עֲקִיבָא "שְׂכִינָה בֵּינֵיהוֹן", הִיא שְׂשֵׁם יְה' בֵּינֵיהֶם – י' אֶצֶל אִישׁ ו-ה' אֶצֶל אִשָּׁה. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין אֵת דְּקְדוּקַת הַמְּלִים דּוֹקָא "שְׂכִינָה בֵּינֵיהוֹן", וְלֹא אָמַר הַכְּתוּב "שְׂכִינָה בְּתוֹכְכֶם"?

נִקְדִּים לְהִבְיֵא מָה שְׂשְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (יוֹמָא גד'): "אָמַר רַב קְטִינָא: בְּשַׁעָה שְׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹלִין לְרַגְלִי, (הָיוּ) מְגַלְלִין (=מְגַלְלִין) לָהֶם אֵת הַפְּרָכַת, וּמְרַאִין לָהֶם אֵת הַכְּרוּבִים (=דְּמוּת מְלֹאכִים עַל הַכְּפּוֹרֶת) שְׁהָיוּ מְעוֹרִין (=דְּבוּקִים) זֶה בָּזֶה, וְהָיוּ אוֹמְרִים לָהֶם, רְאוּ חִיבְתְּכֶם לְפָנֵי הַמְּקוֹם (=הַקַּב"ה), כְּחִיבַת זָכָר עִם נְקֵבָה."

הִנֵּה, מִבּוּאָר מִזֶּה שְׂהַפְּרוּבִים (=הַמְּלֹאכִים) שְׁהָיוּ עַל הַכְּפּוֹרֶת הִיתָה לָהֶם צוּרַת זָכָר וְנְקֵבָה. וּמִכָּאֵן יֵשׁ לוֹמַר, שְׂהַפְּרוּבִים רוֹמְזִים עַל קְדוּשַׁת אִישׁ וְאִשָּׁה, הַנִּישְׂאִים וְהַדְּבוּקִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֵת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד."

וְיֵשׁ לוֹמַר, שְׂלָכֵן דְּבַרְהַ הַשְּׂכִינָה דּוֹקָא מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אֵתְךָ מַעַל הַכְּפּוֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים אֲשֶׁר עַל אַרְוֹן הָעֵדֻת", כְּדִי לְרַמּוֹז שְׂאֵם זָכוּ אִישׁ וְאִשָּׁה וְקָדְשׁוֹ אֵת עֲצָמָם, אִז "שְׂכִינָה (נְמִצָּאָה) בֵּינֵיהוֹן".

וזהו שדיקו חז"ל בַּמֶּתֶק לְשׁוֹנִים: "אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן", דוֹקָא "בֵּינֵיהֶן" – לְרֵמוּז שְׁאֵם הֵם זָכוּ, הֵם מִמֶּשׁ כְּמִלְאָכִים/כְּרוּבִים, שֶׁהַשְׂכִּינָה מְדַבֶּרֶת מִבֵּין שְׁנֵיהֶם.

אוֹלָם, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שְׂכִינָה מִבֵּין שְׁנֵי "הַכְּרוּבִים" (=הֵם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה), צְרִיכִים הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה לְקַיֵּם ג' תְּנָאִים:

א. "מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אִתָּם מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכִּפְּרִית", שִׁיְהִי הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה כִּ"מִקְשָׁה" אַחַת, דְּהֵינּוּ, צְמוּדִים וּדְבוּקִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם לְ"כִפְּרִית"/לְתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. (הַכִּפְּרִית הִיְתָה עַל אַרְוֹן הַבְּרִית, הַרְוִיזוּ לְתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה).

ב. "וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה", כְּלוּמַר, שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה בְּכָל מַעֲשֵׂיהֶם, אֲפִילוּ הַגְּשָׁמִיִּים וְהַחֹמְרִיִּים יִהְיוּ "פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה" – שֶׁתְּהִיָּה כּוֹנְנָם "לְמַעְלָה" – לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּלִתי לֵה' לְבָדוּ.

ג. "וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו" – שִׁישְׁרוּר הַשְּׁלוֹם וְהָאֲחָדוּת בֵּינֵיהֶם, וְיִהְיוּ "אִישׁ אֶל אַחִיו" שִׁיְחִיו תְּמִיד בְּאַהֲבַת אַחִים מִמֶּשׁ, בְּלֵי שׁוֹם פִּירוּד וְחִילוּק.

וְאִזּוּ, רַק לְאַחַר שִׁיתְמַלְאוּ ג' הַתְּנָאִים הַלְלוּ (שְׁהָרִי, "וְהַחוּט הַמְשַׁלֵּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנְתַּק" קַהֲלַת ד' יב'), יִזְכּוּ לְהַשְׁרָאת הַשְׂכִּינָה בֵּינֵיהֶן, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: "וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם וּדְבַרְתִּי אֵתְךָ מֵעַל הַכִּפְּרִית מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר עַל אַרְוֹן הַעֲדַת".

גַּם הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ אוֹמֵר (תְּרוּמָה), שֶׁבְּכֵתוֹב כָּאֵן: "וְעֲשִׂיתָ כִּפְּרִית זֶהָב טְהוֹר אֲמָתִים וְחִצֵּי אַרְכָּה...וְעֲשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים", רְמִזָּה לְנוּ הַתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל זִיווּג אִישׁ וְאִשָּׁה. הָא כִּיֶּצֶד?

הִנֵּה, בְּכֵתוֹב "וְעֲשִׂיתָ כִּפְּרִית" בָּאָה הַתוֹרָה לְרֵמוּז שֶׁתִּשָּׂא אִשָּׁה, תּוֹכָה עַל-יְדֵי זֶה לְכַפְּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חז"ל בִּירוּשְׁלַיִם (בְּכּוּרִים פ"ג, ה"ג), שְׂמוּחֲלִין לְחַתֵּן בְּיוֹם חַתּוּנָתוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

וּבְכֵתוֹב "זֶהָב טְהוֹר" רְמִזָּה הַתוֹרָה, שִׁיְהִי כָּל מַעֲשֵׂיךָ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּכַחֲנִית "זֶהָב טְהוֹר", לְלֹא שׁוֹם סִיג, פָּגָם אוֹ פְּנִיָּה. וּבְכֵתוֹב "אֲמָתִים וְחִצֵּי אַרְכָּה" רְמִזָּה הַתוֹרָה, שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל לְהַתְנַהֵּג בְּקְדוּשָׁה וּבִטְהָרָה, כְּדֵי שֶׁתּוֹכָה לְהַשְׁרָאת

הַשְׂכִּינָה שְׁבִין אִישׁ וְאִשָּׁה כָּל יְמֵי חַיֵּיךָ. וְהַרְמוֹז כָּאֵן, שֶׁהֵנָּה, בְּכָל אִמָּה יֵשׁ ו' (=6) טְפָחִים, וּמִכָּאֵן שֶׁ"אֲמָתִים וְחִצֵּי" הֵם 15 (=יה) טְפָחִים, לְרֵמוּז עַל הַשְׂכִּינָה יְה', הַשׁוֹרָה בֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה, כְּאֲשֶׁר הֵם מְקִימִים כָּל אֵלוּ.

וּמִמְשִׁיךְ הַכֵּתוֹב וְאוֹמֵר, שְׁאֵם תִּקְיָם אֵת כָּל אֱלֹהִים, תּוֹכָה לְ"וְעֲשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים" – שֶׁתִּקְיָם מִצּוֹת פְּרוּ וּרְבוּ, זָכָר וּנְקֵבָה. (שְׁהָרִי כְּאֲמוֹר לְכְרוּבִים הָיוּ צוּרַת זָכָר וּנְקֵבָה). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְהָס פְּרִידְמָן)

"וְעֲשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זֶהָב...מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכִּפְּרִית"

עַל הַפְּסוּק הַנ"ל פִּרְשׁ רַש"י כֵּךְ: "כְּרוּבִים – דְּמוּת פְּרָצוּף תִּינוּק לָהֶם". כְּלוּמַר, פְּנִיָּהֶם שֶׁל הַכְּרוּבִים הָיוּ דוּמִים לְפָנִים שֶׁל תִּינוּק. לְעוֹמֶת זֹאת, בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית מוֹזְכָּרִים הַכְּרוּבִים כְּאֲשֶׁר גִּרְשׁ הָאָדָם הָרֵאשׁוֹן מִגֵּן עֵדֶן: "וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן אֵת הַכְּרוּבִים". וְשֵׁם מִפְּרֵשׁ רַש"י: "כְּרוּבִים" – מִלְּאָכֵי חֲבָלָה.

וְנִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה: כִּיֶּצֶד יִתְכַּן שְׂאוֹתָה מְלָה, "כְּרוּבִים", מִשְׁמֶשֶׁת לְשִׁתִּי מִשְׁמַעוּיּוֹת סוֹתְרוֹת וּמְנוּגְדוֹת זֶה לְזוֹ?

הָאֵם הַכְּרוּבִים הֵם כְּדְמוּת תִּינוּקוֹת, אוֹ חֲלִילָה כְּמִלְאָכֵי חֲבָלָה?

אֲלֹא, אוֹמְרִים חז"ל: אֲכֵן, הַכְּרוּבִים, דְּמוּת פְּרָצוּף תִּינוּק הִיְתָה לָהֶם, וְהֵם מְסַמְּלִים אֵת הַיְלָדִים הַרְפִּים, אֲשֶׁר עֲתִידִם נִקְבָּע לְפִי הַקְּרָבָה שֶׁלָּהֶם לְאַרְוֹן הַעֲדוּת, הַמְּסַמֵּל אֵת הַתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן, אִם הַיְלָדִים מִתְחַנְּכִים עַל בְּרַפֵּי הַתוֹרָה

– יֵשׁ לָהֶם דְּמוּת תִּינוּק, וּפְנִיָּהֶם מִפִּיקוֹת תּוֹם וְטוֹהָר. אֲךָ, חֲלִילָה, אִם הַיְלָדִים מִתְרַחֲקִים מִדְּרֹךְ הַתוֹרָה, אֲזִי הֵם עֲלוּלִים לְצַמּוֹת כְּמִלְאָכֵי חֲבָלָה.

"וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה סִכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם...וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו"

רַבִּי נֵתַן צְבִי פִּרְנַקֵּל, הַסְּבֵא מְסֻלּוּבוּדְקָה, הִיְתָה מְשִׁתַּדֵּל מְאֹד לְמְנוּעַ מְאֲשֶׁתוֹ צַעַר וְטְרַחָה, וְהָיָה מוֹשִׁיט לָהּ עֲזָרָה בְּעִבּוּדָתָהּ, כְּכֹל יְכוּלָתוֹ. לְמִרּוֹת יְחִסּוֹ הַמִּיּוּחָד לְאֲשֶׁתוֹ, חָשַׁשׁ תְּמִיד שְׂמָא לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ כְּלַפְיָהּ, וְהָיָה מְרַבֵּה לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה מְחִילָה וְסְלִיחָה. בְּעִיקָר הִיְתָה מְזַעְזַעַת פְּרִידָתוֹ מִמֶּנָּה בְּעֶרְבַּ יוֹם הַכִּיפּוּרִים: לְפָנָי עוֹזְבוֹ אֵת הַבַּיִת, כְּדֵי לְלַכֵּת לְהַתְפַּלֵּל בִּישִׁיבָה, הִיְתָה מִתְחַנֵּן לְפָנֶיהָ, שֶׁתְּסַלַּח לוֹ, שְׂמָא לֹא נִהְגַּ עִמָּה כְּשׁוֹרָה לְפִי עֲרָכָה וּכְבוֹדָה. וְלֹא הִיְתָה

זוֹ מִשָּׁם, עַד שֶׁהִיְתָה אֲשֶׁתוֹ אוֹמֶרֶת בְּפֶה מְלֵא, שֶׁהִיא סוֹלַחַת לוֹ בְּכָל לֵיבָה...

שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד הַדָּף מוֹקְדָּשׁ לְרִפּוּאֵת הָאָחִים: חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: תְּרוּמָה

"אֵל נָא רְפָא נָא (לָהֶם)..."

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41

©

עֵרַב שַׁבַּת ל' שֶׁבַע תַּשַּׁע"ד (31.1.14)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:51

(הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אתם קרויין אדם, ואין עובדי כוכבים קרויין אדם"

חז"ל הקדושים אומרים, שחדש אדר, שמזלו דגים, שיך למזלם של ישראל, כמו שמצינו בגמרא (עבודה זרה ג'): "אמר רב יהודה, אמר שמואל: מאי דכתיב (=מהי פונת הפתוב (חבוקק א')): 'ותעשה אדם כדגי הים...?' למה נמשלו בני אדם כדגי הים? לומר לה: מה דגים שבים, כיון שעולין ליבשה מיד מתים – אף בני אדם, כיון שפורשין מדברי תורה ומן המצוות מיד מתים".

וכך מצינו גם בברכתו של יעקב אבינו לפני פטירתו (בראשית מח, טז): "המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים... וידגו לרב בקרב הארץ", ופרש רש"י זצ"ל: "וידגו – פדגים, שפרים ורבים, ואין צין הרע שולטת בהם".

והדברים קשורים זה בזה. פי כאשר זוכרים ישראל שהם נמשלים לדגים, שאינם יכולים לחיות בלי מים, היא התורה הקדושה – אז גם הציין הרעה של צוררי ישראל לא יכולה לשלוט בהם.

ולכן גם משה רבנו, עליו השלום, נותן התורה, נולד בחדש אדר, שמזלו דגים, פי שרש נשמתו של משה רבנו הוא מהתורה. וכל חיותו היתה רק במים, שהיא התורה הקדושה, כמו שכתוב: "ותקרא שמו משה ותאמר פי מן המים משיתהו" – דהינו, שרש נשמתו של משה היה מן התורה, הנקראת מים.

על-פי זה נוכל להבין, מדוע נוהגים ומקפידים ישראל לאכול דגים בשבת. שכן, התורה הקדושה נתנה בשבת, ויום השבת הוא "יומא דאורייתא" (=יום התורה). לכן אנו אוכלים דגים בשבת, כדי להזכיר לכל שאנו נמשלים לדגים, שאין להם חיות, אלא רק במים, היא התורה הקדושה, שנמשלה למים. (ולכן, אפילו אלו שאין להם זמן ללמוד תורה כל השבוע, מוכרחים ללמוד תורה בשבת).

והנה, אומר המדרש (אסתר ז'): "כשנפל גורל המן באדר, אמר (המן): החדש הזה (הוא) מזל דגים, (ולכן) כשם שהדגים בולעין – כך אני בולע אותן (=את ישראל). אמר לו הקב"ה (להמן): רשע, (ה) דגים פעמים גבלעין, ופעמים בולעין".

מביאור מדרש זה אנו למדים, שהמן חשב שחדש אדר, שמזלו דגים, מרמז על-כך שהוא יוכל לנצח את ישראל. בדיוק כמו הדגים הגדולים, הבולעים את הדגים הקטנים מהם. אולם, המן טעה בכך. שכן, מזל אדר (דגים) מרמז דוקא על ניצחונם של ישראל, שנמשלו לדגים, שעיקר חיותם הוא המים-התורה. ואכן, דוקא באדר, שמזלו דגים, נחלו המן וכל שונאי ישראל מפלה מוחצת בזכות ישראל, שלא עזבו את מקום חיותם – את התורה הקדושה.

וזהו שאמר רבי שמעון בר יוחאי (יבמות סא'): "אתם קרויין אדם, ואין עובדי כוכבים קרויין אדם": אדם הוא ראשי תיבות מזל אדר דגים. אם איש ישראל זוכר שמזל ישראל הוא דגים, והוא נמשל לדג שאין לו חיות, אלא רק במים, היא התורה הקדושה – אז הוא נקרא אדם, וכל עוד הוא "שוחה" בתוך "המים", היא התורה הקדושה, אף אחד לא יוכל להרע ולפגוע בו, שכן, התורה מצילה ומגינה עליו מכל משמר. על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש" (כה' ב')

כאשר נתבונן ביצור הנפלא שברא הקב"ה, המובחר בכל הבריאה והמובחר בכל היצורים, ה"אדם" – נראה שהקב"ה ברא אותו עם שלושה כוחות מופלאים ומרכזיים, והם: המחשבה, הרצון והמעשה. ואמרו חז"ל: שלושת הכוחות הללו, משפנם ומקומם בשלושה איברים ראשיים באדם: מוח, לב, כבד – ראשי תיבות של "מלך". ועוד גילו לנו המקובלים, ובראשם האר"י הקדוש זצ"ל, כי שלושת הכוחות הללו – מחשבה, רצון ומעשה,

שְׁמִקוֹרֵם כְּאִמּוֹר בְּשִׁלּוּשֵׁת רֵאשֵׁי הָאֵיבָרִים, מִחַ, לֵב, וּכְבֵד – הֵם בְּעֵצֶם שְׁלֹשֶׁת חֲלָקֵי הַנֶּפֶשׁ: נֶפֶשׁ, רוּחַ וְנִשְׁמָה. כִּי כַח הַמַּחְשָׁבָה שְׁבָאֲדָם, שֶׁהִיא הַתְּבוּנָה הָאֱלֹקִית, נִקְרָאת "נִשְׁמָה", וּמִקוּמָהּ בְּמַח. וְכַח הַרְצוֹן שְׁבָאֲדָם, הַמֵּתְעוֹרָר עַל-יְדֵי הַתְּפַעְלוּת וְהַתְּרַגְּשׁוּת, נִקְרָא "רוּחַ", וּמִקוּם מְשֻׁכָּנָה הוּא בְּלֵב. וְאוֹתוֹ כַּח שְׁבָאֲדָם, הַפּוֹעֵל דְּרָךְ כָּל אֵיבָרֵי הַגּוּף, נִקְרָא בְּשֵׁם "נֶפֶשׁ", אֲשֶׁר מִקוּמָהּ בְּכַבֵּד, הַמְּטַהֵר אֶת הַדָּם, וְכִמּוֹ שְׁנֵאמָר (דְּבָרִים יב', כג'): "כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ".

וְהִנֵּה אָמְרוּ חו"ל, שֶׁתְּכַלִּית בְּרִיאַת הָאָדָם הִיא, שֶׁהַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא כְּלָה טוֹב, וְהַנְּמִצָּאת בְּמַח, תְּשְׁלוֹט עַל הַרְצוֹן שְׁבָלֵב. וְעַל-יְדֵי זֶה יְעוֹרֵר הַרְצוֹן שְׁבָלֵב אֶת הַפְּעוּלָה שֶׁבְּנֶפֶשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה' יִתְבַּרְךָ בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. וְאִזּוֹ סֹדֵר פְּעוּלַת הָאָדָם יִהְיֶה כְּרֵאוּי, מְלַמְעָלָה לְמַטָּה (=כְּפִי סֹדֵר הָאֵיבָרִים בַּגּוּף): "מִלְךְ" – מִחַ, לֵב, כְּבֵד. אוּלָם אִם לֹא כֵן הַדְּבַר, וְהַסֹּדֵר יִהְיֶה הַפּוּךְ (מְלַמְטָה לְמַעְלָה), כְּלוֹמֵר שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית תְּשְׁלוֹט עַל הַרְצוֹן שְׁבָלֵב, לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְהִשְׁתַּוְּקֵק לְתַאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אִזּוֹ לֹא רַק שִׁיתְּגַבְּרוּ הֵם (=הַנֶּפֶשׁ וְהַרוּחַ) בְּכּוֹחֵם עַל הַנִּשְׁמָה שְׁבַמַּח, אֲלֵא עוֹד יִכְפוּ עַל הַמַּחְשָׁבָה לְשִׁקוּל וְלַחֲפֹשׁ כָּל מִינֵי עֲצוֹת וּדְרָכִים, אִיךְ לְמַלֵּא אֶת תַּאֲוֹת הַגּוּף. וְאִזּוֹ הַסֹּדֵר הוּא הַפּוּךְ: "כָּלֵם" – כְּבֵד, לֵב, מִחַ. דְּהִינּוּ, הַנֶּפֶשׁ שְׁנִמְצָאת בְּכַבֵּד, מְשַׁפִּיעָה וְשׁוֹלְטַת עַל הַרְצוֹן שְׁבָלֵב, וְשִׁנִּיהֶם יַחַד שׁוֹלְטִים עַל הַנִּשְׁמָה שְׁבַמַּח.

וְזֶהוּ מָה שֶׁרָצָה בְּלַעַם הַרְשָׁע לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה אַחַת – "כָּלֵם", דְּהִינּוּ שִׁיחִיָּה הַסֹּדֵר אֲצֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל "כָּלֵם" – כְּבֵד, לֵב, מִחַ – שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית, בְּיַחַד עִם הַלֵּב, יִשְׁלְטוּ עַל הַנִּשְׁמָה הָאֱלֹקִית לְמַלְאוֹת אֶת תַּאֲוֹת הַגּוּף. וְהִנֵּה, הַרוּצָה לְזַפֵּךְ בַּגּוּפוֹ גַם אֶת הַלֵּב וְגַם אֶת הַכְּבֵד, דְּהִינּוּ אֶת הַרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ, יִתֵּן צְדָקָה בְּכָל כּוֹחוֹ, כְּפִי שְׁצוּתָהּ הַתּוֹרָה: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ". וְאָמְרוּ חו"ל, שֶׁתְּכַלִּית עֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא שִׁיתֵּן תְּרוּמָה לַה', בְּבַחֲיַנַּת "כָּל" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת: כְּבֵד לֵב. דְּהִינּוּ, לֹא רַק הַמַּח (מִשְׁכַּן הַנִּשְׁמָה הַטְּהוֹרָה), יִתְּאוּהָ לְעֲבוֹדַת ה', אֲלֵא גַם הַכְּבֵד (מִשְׁכַּן הַנֶּפֶשׁ) וְהַלֵּב (מִשְׁכַּן הַרוּחַ) יִתְּאוּ לְעֲבוֹדַת ה'. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ". "כָּל" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "כְּבֵד לֵב", כְּדֵי שְׁגַם הֵם יִתְּאוּ לְעֲבוֹדַת ה', וְעַל-יְדֵי כֵךְ, כִּשְׁהָאָדָם נוֹתֵן תְּרוּמָה/צְדָקָה מִכֶּסֶף שֶׁהָרוּחַ עַל-יְדֵי עֲמָל כָּל גּוּפוֹ, כְּתוֹצָאָה מִכֶּךְ מְזוֹדֶכֶךְ כָּל הַגּוּף וְנִהְפֵךְ לְרוּחָנִי, עַד שְׁגַם הַכְּבֵד וְהַלֵּב מִשְׁתוֹקְקִים לְעֲבוֹדַת ה'. (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה"

הַאֲדַמוּ"ר רַבִּי מִנְחֵם קֵאלִישׁ מֵאֲמִשְׁנוּב הַשְּׂפִים פְּעַם לְפַתְחוֹ שֶׁל גְּבִיר גְּדוֹל, כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו שִׁיתְּמוּךְ בְּאֶחָד מִקְרוֹבֵיו(=שֶׁל הַגְּבִיר), שֶׁהִיָּה חַי בְּדוֹחֵק רַב, וְהִיָּה מְטַפֵּל בְּמִשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה. אִךְ אוֹתוֹ גְּבִיר לֹא הָיָה מְגַדִּיבֵי הַלֵּב, וְנִסָּה לְהַתְּחַמֵּק מִמִּילוּי בְּקִשְׁתֵּי הַרְבִּי, בְּטַעְנָה שְׁאוֹתוֹ עָנִי אֵינוֹ אֲלֵא קְרוֹב-רְחוֹק שְׁלוֹ, וְכִמְעַט שְׁאִינוֹ מִכִּירוֹ. אָמַר רַבִּי מִנְחֵם לְאוֹתוֹ הַגְּבִיר: 'הָאֵם אַתָּה מִתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית, מִנְחָה וְעֵרְבִית?' – 'מָה הַשְּׂאֵלָה כָּאן?' – קָרָא הַגְּבִיר בְּנִימָה שֶׁל תְּרַעוּמַת – 'כָּלוּם חֲשׂוֹד אָנִי בְּעֵינֵי הַרְבִּי, שְׁאִינִי מְקַפִּיד עַל תְּפִילוֹת הַיּוֹם?' – 'אִם אֲמַנֵּם אַתָּה מִתְּפַלֵּל בְּקֶרֶב וְעֵרֵב, שְׁמָא תֵאמַר לִי אִיךְ פּוֹתַחַת הַבְּרָכָה הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִילַת "שְׁמוֹנֶה עָשָׂר"?' 'כִּידוּעַ לְכָל' – הִשִּׁיב הַגְּבִיר בְּחֶסֶר סוּבְלָנוּת מוּפְגָן – 'פּוֹתַחַת תְּפִילַת "שְׁמוֹנֶה עָשָׂר" בְּהַזְכַּרְתֵּי הָאֲבוֹת: "אֱלֹקֵי אֲבֹרָהּם, אֱלֹקֵי יִצְחָק, וְאֱלֹקֵי יַעֲקֹב"' – וּמִתִּי חִיו אֲבוֹת אֵלּוּ, שְׁאֵתָהּ וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְזַכִּירִים שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם?' – שְׂאֵל הַרְבִּי. 'כִּידוּעַ, חִיו אֲבוֹת אֵלּוּ לְפָנַי אֲלֵפֵי שָׁנִים' – הִשִּׁיב הַגְּבִיר הַמוּפְתָע לְשְׂאֵלַת הַרְבִּי. 'יָפָה אָמַרְתְּ "לְפָנַי אֲלֵפֵי שָׁנִים"' – קָרָא רַבִּי מִנְחֵם בְּהֶרְמַת קוֹל – 'וּבְכָל זֹאת אַתָּה מְזַכֵּר אֶת הָאֲבוֹת הָאֵלֶּה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, וּבּוֹכּוֹתֶם שֶׁל קְרוֹבִים-רְחוֹקִים אֵלּוּ, מְלַפְנֵי אֲלֵפֵי שָׁנִים, אַתָּה רוּצָה לְהוֹשִׁיעַ מֵאֵת בּוֹרָא עוֹלָם. וּבְשַׁעֲהָ שְׁאֵנִי בָּא אֵלֶיךָ לְבַקֵּשׁ תְּמִיכָה וְסַעֵד בְּשִׁבִיל קְרוֹב מִשְׁפָּחָה שְׁלָךְ, שֶׁהוּא חַי וְקַיִם – אַתָּה מַעֲזוֹ לְטַעוֹן, שְׁאִין הוּא אֲלֵא "קְרוֹב-רְחוֹק"?' דְּבָרָיו הַנוֹקְבִים שֶׁל הַאֲדַמוּ"ר הִסְעִירוּ אֶת רוּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַגְּבִיר, וְהִלָּה קִבֵּל עָלָיו לְתַמּוּךְ בְּקִבְעוֹת בְּקְרוֹבוֹ הָעָנִי וּבְבָנָי בֵּיתוֹ.

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!